

AQUILA

Túllépés

Az AQUILA
negyedévi folyóirata

2015/4

TÚLLÉPÉS

2. évfolyam 4. szám
Megjelent: 2015. december 1.

*Az AQUILA katolikus közösség negyedévi
folyóirata*

*A kizárólagos materiális gondolkodáson túllépve: lel-
kiség, spirituális kultúra – filozófiai, teológiai, pszi-
chológiai, szociológiai, művészeti és egyéb tudomá-
nyos megközelítésben.*

<i>Megjelenési gyakorisága:</i>	Negyedévi folyóirat A folyóirat régi példányai az archívumban megtalálhatók.
<i>Nemzetközi azonosítószám:</i>	HU ISSN 2064-7700
<i>A Túllépés bankszámlaszáma:</i>	UNI-CREDIT bank 10918001-00000038-58540003
<i>Alapítás ideje:</i>	2014. július 1.

Tartalom

Kedves Olvasóink!	4
Eleven Fáklya	5
Gondolatok Avilai Szent Teréz lelkeségéről Az Alapítások könyve című művének tükrében	
Kritika a kereszténységet érintő általánosítással szemben	16
Miért felelős a kereszténység, az egyház, és miért felelünk mi, emberek?	
Festmény	21
Dr. Szincsák (Csák) József építészmérnök, operaénekes, író, tanár, polihisztor festménye	
A misztikus teológia alapjai című könyvből	22
Az elmúlt év Avilai Szt. Teréz miatt a misztika évének is mondható volt, de jól látszódott: a misztika értékelése, érzékelése egyre kevésbé működik. Ez a részlet ezt kívánja valamiképp orvosolni, kompenzálni.	
Különleges elmék.....	29
Nikola Tesla és Leonardo da Vinci belső világa	
Impresszum	41

Kedves Olvasóink!

Szeretettel köszöntjük Önöket, s reméljük, hogy sok, kellemes, gondolkodással töltött időt szerzünk Önöknek, és idővel egyre több olvasónk lesz.

Miért indítottuk el ezt az eleinte negyedévente (majd terveink szerint sűrűbben) megjelenő elektronikus kiadványunkat?

Az ok a kiadó AQUILA Közösség lelkeségéből fakad. Mi 25 éve vagyunk katolikus közösség, mely eddig sokféle működési formációt is létrehozott, és fenn is tart.

Ami a cikkek tartalmára vonatkoztatott igényünk: újszerű, valós értéket hordozó gondolkodás jellemezze, és csakis a végső igazsághoz közelítő, kereső elképzelés érvényesüljön.

Keressük a spirituálisan is korrekt, univerzális szintet jobban megközelítő, teljes körű tudományos gondolkodást, nyitottságot, bátorságot, hogy minél jobban megismerhessük az embert, a földi létet és az univerzumot.

Célunk az emberi kultúra, a tudományos élet kitágított gondolkodás felé való rehabilitációja. Joseph Ratzinger szavaival élve: *„Senki sem állíthatja azt, hogy ő a szó igazi értelmében „tudja”, hogy Isten nem létezik. De felállíthatja azt a hipotézist, hogy nem létezik, s ebből a tételből próbálhatja megmagyarázni az univerzumot.”* (Krisztusra tekintve) Mi azt látjuk, hogy a jelenlegi tudományos élet megnyilvánulásai szinte csak földies, materiális szempontból próbálják megérteni, megélni a világot. Az így (meg)magyarázott földi világ jelenségei nagyon sok esetben – jelenleg még felmérhetetlenül, vagy be nem vallottan – téves következtetésekre vezethetnek. Pl. A világ keletkezésének módja, oka. Vagy az ember megjelenésének ideje, hogy miből és hogyan alakult ki, más bolygókon, más életek keresése, a kizárólagosan szén alapú gondolkodás is nagy hiba stb.

Az AQUILA feladatának tekinti az emberi felfogás horizontjának a felfoghatóság határáig való tágítását, amit szerintünk folyamatosan fessegetni, nyújtani, bővíteni lehet.

K. Jaspers gondolatai: *Az egzisztenciális embernek mindig úton kell lennie, nem merevedhet meg dogmatikus igazságokban (...) mindig nyitva kell állnia és tanulékonynak kell maradnia, készen arra, hogy megvitassa az ellenkező álláspontot, mindig tudatában annak, hogy a vándorló embernek nincs végleges igazsága.* Nyíri T.: Filozófiatörténet (1983), 14.2.2. fej., 446.o.

A TÚLLÉPÉS kiadvány a kedves Olvasóktól az elmélyült olvasást várja. Az AQUILA nyitott minden újat hordozó elmére, elfogadjuk és közöljük a beadott cikkeket, ha a Szerkesztő Bizottságunk jóváhagyja.

Minket Istenen kívül senki sem működtet, és szabadok vagyunk mindenféle földi érdektől, nem fogjuk sem politikai, sem semmiféle más érdekből cenzúrázni a beadott cikkeket. A közlés legfontosabb kritériuma elsősorban az, hogy a fenti szellemben íródott-e a mondandója, megfelel-e ennek a kitégített horizontnak, fogalmazása és mondandója tekintetében megfelelően igényes-e, hordoz-e logikát, újszerű gondolkodást. Nem számít a szerző vallási és politikai hovatartozása, ha nem támadja az Istenhitünket.

Semmiféle erőltetett, igazi értékeket nem hordozó, plágiumgyanús terméket sem fogadunk el!

Egyéniségek írásai kellenek.

M. Blondel

*Minél többet tud az ember,
minél többje van, minél több ő maga,
annál inkább tudatára ébred annak,
hogy nincs semmije, nem tud semmit,
hogy nem az, amit akar.*

Nyíri T.: Filozófiatörténet (1983), 15.2.2. feje., 494. o.

Marton Janka

„Oh gyűjts meg engem eleven fáklyául, hogy hirdesse
a te világosságodat! Építs meg engem a te kezeddal,
hogy a szentség lakozzék bennem! Fogadj engem
a te kerted munkásául, hogy veritékesen szolgáljalak.
Íme minden érzésem és akaratom, szívem és kezem a
tiéd.

Fogadj el és kormányozz engem.”¹

Eleven Fáklya

Gondolatok Avilai Szent Teréz lelkeségéről Az *Alapítások* könyve című művének tükrében

I. Bevezetés: Avilai Szent Teréz kora

Jézusról nevezett Teréz (1515-1582) egyházdoktorrá avatott misztikus szent életét és az általa megélt belső ima mikéntjét a Túl-lépés előző számában részletesen ismertette Vargáné Pável Márta, így feltételezve, hogy a tisztelt Olvasó erre vissza tud térni,

---

¹ Prohászka Ottokár: *Élő vizek forrása*. Ecclesia, 1996. 75.o. Elmélkedések Jézus Szentséges Szívéről

Szent Teréz életéről nem írok itt részletesen. Céлом kevésbé átfogó: a kolostor-alapításokról szóló írásán, *Az Alapítások könyvé*n² elgondolkozva kiemelni lelkiségének egy-egy jellemző vonását és ezáltal is megmutatni, hogy a 16. századi, szigorú klauzúrát tartó kolostorokat alapító szerzetesnő gondolatai mennyire sok megfontolni valót tartalmaznak és hathatós lelki vezetést adnak a 21. századi világban élő olvasó számára is.

Teréz, aki Istennek eleven égő fáklyája volt, aki az őt egészen elemésztő Isteni szeretet tüzét nem tudta magának megtartani, hanem azzal lángra kívánta lobbantani a világot: 17 női és 15 férfi sarutlan kármelita kolostort alapított élete utolsó 20 évében. Az Istennel való elvonulásra és belső imára buzdítva végezte ezt egy olyan korban, amikor az inkvizíció gyanúja kísért minden új próbálkozást, és a sarus kármeliták rendje, melynek megreformálását kívánta, évtizedekig küzdött ellene.

Azonban hogy lássuk, ezek az alapítások milyen közegben mentek végbe, tekintsünk ki a korabeli világba.³ Spanyolországban nemrég zárult a rekonkvizta, a VIII. század óta tartó mór uralom visszaszorítása az utolsó nyugat-európai muszlim védőbástya, Granada 1492-ben történő elfoglalásával. (Még évtizedekig folyt a küzdelem a kereszténységre külsőleg áttért arabok, 'moriszkók' keresztény kultúrába történő beolvasztásáért, sikertelenül.) Ugyanakkor pár évtized múlva a törökök elfoglalták Rhodoszt, majd Ciprust, 1541-től, Buda elfoglalásától pedig másfél évszázadon át folyamatos fenyegetettséget jelentettek Kelet-Európa felől. Mindközben 1517-ben Luther wittenbergi vitatétételeivel, majd Zwingli és Kálvin fellépésével megállíthatatlanul megindult a reformáció, Angliában pedig 1531-ben VIII. Henrik egyházfővé kiáltásával megtörtént az anglikán egyház szakadása. A katolikus templomokat, szentségeket, a szentek tiszteletét és a szerzetesi életformát folyamatos heves támadások érik, sokan vértanúvá válnak ezek védelmezésével. Spanyolország, bár a franciákkal ismételten háborút folytat, ezalatt egyre előrébb tör az Újvilágban, Peru, Chile, Mexikó felfedezésével megindítva ezen területek jellemzően nem túl barátságos misszionálását is. Olyan kor ez, amikor a katolikus hívők sokat szenvednek, de a katolikus hit zászlaja alatti erőszak miatt is sokan szenvednek és halnak meg. A reformáció megkérdőjelezhetetlenül megmutatta, hogy a katolikus vallás elodázhatatlan megújulására van szükség, ám míg az egyházi hierarchia a lépéseket lassan és nehezen találja, addig Isten szenteket küld a hit

---

² Jézusról nevezett Szent Terézia összes művei III. kötet. Ford: Szeghy Ernő, Budapest, 1928. A könyvből vett idézeteket az oldalszám szöveget követő megjelenésével adom meg.

³ Forrás: Puskely Mária: Avilai Teréz. Pécs, 2001. 497-508.o. Összehasonlító időrendi táblázat.

megtartására, a képmutató, hatalom-központú vagy erőszakos hit alternatíváját mutatva bennük, a valódi Istenszeretet példáját. Ha világi szemmel nézzük a kort, akkor is megdöbbenünk, hogy a tudomány milyen jeles elméi és a művészek micsoda tehetségei éltek közel egy időben 1500-1600 körül nagy számmal, és hoztak létre csodálatos alkotásokat a képzőművészet, építészet, zene és irodalom területén⁴. Ha pedig a szenteket nézzük, még megdöbentőbb, hogy Isten micsoda „hadsereget vetett be” ebben a korban. A teljesség igénye nélkül, az utókorra talán legnagyobb hatással lévők: Loyolai Szent Ignác, Xavéri Szent Ferenc, Istenes Szent János, Alcantarai Szent Péter, Keresztes Szent János, Borja Szent Ferenc, Néri Szent Fülöp, Lelliszi Szent Kamill, Chantal Szent Franciska, Szalézi Szent Ferenc, Zaccaria Szent Antal Mária, Kalazanczi Szent József, (és bár nem szenté avatott, de méltán illik a sorba) Rotterdami Erasmus.

Egy ilyen időszakban, a társadalmi, szellemi, egyházi felbolydulás közepette ragyogott fel Teréz fáklyája, egyedi módon világítva meg egy olyan utat, mely az Istennel való belső egyesüléssel a világ ezernyi forrongásából kivezet.

II. Az alapítások körülményei és Teréz hozzáállása

1562-ben, huszonhat évvel azután, hogy Teréz belépett a sarus kármeliták avilai Megtestesülés kolostorába – ahol körülbelül 150 nővér lakott viszonylagosan nagy kényelemben, és szolgált többek között a felsőnemesség vallásos jellegű szórakoztatására –, és hat évvel Istennel való misztikus eljegyzésének megszületését követően, megalapította pár apáca társaságában a megreformált regula szerinti első, sarutlan kármelita kolostort, mely Szent Józsefről kapta nevét. (Ahogy azt Isten Teréznek egy belső imában parancsolta, biztosítva őt arról, hogy a zárda majd az Ő dicsőségére szolgál). Ez volt a legelső alapítás, melynek véghezvitele közel sem volt viszontagságoktól mentes. Nem csak nagyrangú világi és vallási vezetőkkel, meg a Megtestesülés előjáróinak ellenállásával, hanem a nép kezdeti nemtetszésével is meg kellett küzdeniük, s végül Isten minden részletre kiterjedő tanácsai nyomán, melyre Teréz hűen hallgatott, végül mégiscsak megmaradhatott e kis közösség, melyben az Úr közvetlen rendeleteit követték az eredeti Szabályzat szerint. Ebben a kolostorban telt el 5 év – melyről Teréz így ír: „amennyire most látom, ez az öt esztendő volt életem legbol-

---

⁴ Csak pár nevet említve, hogy lássuk mennyi nagy tehetség időszaka volt ez: Kopernikusz, Galilei, Kepler; Tiziano, Tintoretto, Veronese, Raffaello, Michelangelo, Leonardo da Vinci, El Greco; Palestrina, Monteverdi, Shakespeare, Cervantes, Lope de Vega.

dogabb időszak.” (11.o.) – mikor is 1567-ben a rend akkori generálisa, Rubeo János Atya Avilába látogatott. Teréz úgy intézte, hogy találkozhassanak és megismertethesse vele lelkeségüket: a generális pedig annyira el volt ragadtatva a nővérek életétől, hogy Teréznek felhatalmazást adott további kolostorok alapítására Kasztíliában.

Felmerülhet bennünk a kérdés, hogy egy olyan lélek számára, aki pont, hogy nagyobb szigort választott, a világtól való teljes mentességet a klauzúrában, öröm vagy szenvedés lehetett ez a felhatalmazás? Teréz írásaiból egyértelműen kiderül: hogy ő már évek óta tenni akart, még többet Istenért, így most ezt lehetséges alkalomnak tekintette. Pár évvel azelőtt egy ferencrendi szerzetes az Újvilág missziójáról beszélt neki, amikor úgy érezte, neki is tenni kellene, még többet a lelkek üdvösségéért. *„Félrevonultam az egyik remetelakba, sírtam-zokogtam és fölemeltem a szavamat az Úrhoz, könyörögve, ejtse valamiképpen módját, hogy én is tethessek valamit (...). Nagyon irigyeltem azokat, akiknek volt alkalmuk az Úr iránti szeretetből életüket erre szentelni (...) ha a szentek életében olvasunk arról, miképpen térítették meg lelkeket, ez engem jobban lelkesít, jobban meghat, s jobban eltölt irigységgel, mintha mégannyi vértanúságot szenvedtek is. Ezt a hajlandóságot az Úr öntötte belém, s azt hiszem, hogy Ő többre becsüli, ha a mi erőfeszítésünk és imádságunk révén csak egyetlenegy lélek tér is meg, mintha akár mennyi más egyéb szolgálatot teszünk neki.”* (16.o.) Az Úr pedig látható módon készséggel fogadta e felajánlást, minden alkalmat megteremtve arra, hogy Teréz lelkek megtérítője lehessen.

Teréz a belső imának olyan fokán volt már ekkor, hogy az emberekkel való érintkezés, a sok gonddal való küzdelem és az eszeséget, fondorlatot kívánó legkülönfélébb helyzetek se tudták már eltéríteni az Ő Jegyesének jelenlététől vagy gyengíteni az iránta lobogó szeretetét. Egy belső életet élő ember hogyan képes arra, hogy élete utolsó húsz évét utazással, az újabb és újabb zárdák nővéreinek fizikai szükségleteit kielégítő anyagi javak előteremtésével, alkudozással, huzavonákkal, tárgyalásokkal, lakóházak vagy kalyibák kolostorrá építtetésével, a hátrahagyott kolostorok távolról történő szemmel tartásával töltse, és szükség esetén közbeavatkozással őrködjön az eredeti lelkeség felett? Hogyan lehetséges a megannyi teendő, bosszúság, nehézség és oly sok csalódás között megtartani ezt a mély párbeszédet Istennel? Hogyhogyan nem fed be az Úr szavát a világ zaja? Azt gondolnánk, ez képtelenség. *„Ellenben, ó, mennyire más azoknak a szeretete, akik igazán szeretik az Urat, és ismerik a maguk természetét! Mennyire képtelenek magukat a nyugalomnak átadni, ha tehetnek valamics-*

két oly irányban, hogy csak egyetlen lélek is előre haladjon és jobban megszeresse az Urat! Ő, mennyire terhére lenne az ilyen embernek ilyenkor a pihenés!”⁵ És miként van az, hogy nem veszíti el ezt a belső kapcsolatot isteni Jegyesével a zord külvilágban?: „Aki igazán szeret, mindenütt szeret és mindig Kedvesére gondol”⁶

Megszámlálhatatlan nehézség éri az alapítások közben. Az elmúlt években közösségünkkel Avila-Toledó-Salamanca-Segovia környékén járva láthattuk, milyen köves, kopár, nehezen járható lehetett a mostani utak megléte előtt a kasztíliai tartomány. Nyáron tűzforró, néhol alig pár cserje, ami árnyékot, és sehol egy termő növény, ami élelmet ad, télen pedig hideg, saras, megáradt patakokkal, elöntött hidakkal. Kocsin, gyalog, lóháton, útközben vendéglőkben megszállva, általában alig pár kísérővel, olykor pedig elhatalmasodó betegségek közepette kellett a távolságokat megtennie: már ez is elég megpróbáltatás lett volna az ötvenen felüli apácának, ám ráadásul minden zárda alapításakor meg kellett küzdeni egyéb speciális problémákkal is. Például: A *medina-del-campói* alapításnál az ágoston-rendi szerzetesek tiltakoztak az új kolostor alapítása ellen környékükön; *Valladolidban* a ház környéke az egészségre nézve nem volt megfelelő, de egy elhunyt üdve múlt a megalapításon, ezért sietni kellett, s csak később jutottak megfelelő helyhez a nővérek. Az *első sarutlan férfirend tagja* számára egy Durvelo nevű faluban nekik ajándékozott házat keresve egy aratómunkásokkal teli koszos épületet találtak, melynek első temploma a kapulajból lett kialakítva, kórusa pedig a padlás lett. *Toledóban* olyan támogatója volt az alapításnak, aki a saját nézeteire kívánta formálni a rendet, a saját elvárásai szerint, melybe persze Teréz nem ment bele, így viszont elvesztette támogatóját és a semmiből kellett nekifognia a házkeresésnek, közben pedig az egyházmegye kormányzója sem akarta megadni az engedélyeket. Teréz sokszor nem is mondta el a nővéreknek, micsoda nehézségek adódtak, féltette őket, emiatt azonban gyakran maradt magára az Úrral gondjaival. Azután általában a legmeglepőbb fordulatokkal fordult mégis jóra az alapítások sorsa, mely Teréz számára újra és újra megerősítésként szolgált: „Ő Szent Felsége az, aki ezeket az alapításokat végzi”. (272.o.) „Ó, Uram! Hányszor találkoztam én ezen alapítások közepette látszólag leküzdhetetlen nehézségekkel, s mily könnyedén tudta azokat Ő Szent Felsége elsimítani!” (111.o.) Volt, amikor egy meghalt szent életű asszony látomásban buzdította csüggedésében, volt, hogy az Úr adott rendkívüli biztatást. *Pastránába* például Teréz nem kívánt elmenni, ám amikor a visszautasító levelet írta meghívóinak,

---

⁵ 45-46.o.

⁶ 53.o.

az Oltáriszentség előtt kérve az Úrtól okos szavakat, az Úr maga utasította, hogy menjen, mert „sokkal nagyobb fordul meg azon az alapításon”. És bár az ott alapított női rendet végül sok viszontagság után át kellett költöztetni máshova az őket meghívó hercegnő természete miatt, ennek az útnak során találkozott össze Marián Atyával, és jött létre belépésével egy szent életű férfi kolostor is Pastránában. Teréz a nehézségekben az ördög kezét látva sokszor inkább örült, mint elkeseredett, mert ebből is látta, hogy jó úton halad, hiszen másként nem keltené fel az ördög haragját. Istene utasításainak mindig engedett és mindig megtette, ami őrajta múlt: „*Ő Szent Felsége mindig kész előmozdítani az Őneki szolgáló műveket, föltéve, hogy mi is megtesszük a magunkét.*” (235.o.)

Így szaporodtak „Szűzanya galambdúcai”, de ne gondoljuk, hogy minden jelentkező felvételre került, még a hozománnyal rendelkezőknél is kikötötték, hogy a hozomány ígérete nem jelentheti a biztos felvételt, a próbaidőt le kell tölteni. És azt se feltételezzük, hogy Teréz mézes madzagot húzott el bárki előtt. Sőt volt olyan, hogy igyekezett a szerzetesi szigort még keményebben, elijesztően feltüntetni, hogy meggyőződjön a jelentkező eltökéltségéről.

A Szűzanya ruháját magukra öltő Teréz leányainak Jézus végül nagy ígéretet adott: egy haldokló nővér jó haláláért történő Oltáriszentség előtti imádkozás után a szobába belépve Teréz ezt látta: „... ott láttam Ő Szent Felségét az ágya fejénél, éppen a vánkosa mellett. Kissé kitérve tartotta karjait, mintha védelmezni akarná őt, s azt mondta nekem: 'Légy meggyőződve arról, hogy ahány nővér csak meg fog halni ezekben a zárdákban, épp így fogom őket védelmezni, s azért ne is féljenek a kísértéstől a halál órájában.'” (132.o.)

III. Az Oltáriszentség „terjesztése”

Kezdetben minden zárdaalapítás az Oltáriszentség elhelyezésével és misemondással kezdődött, mivel Teréz egy ideig úgy tudta, hogy ezzel válik érvényessé a birtokbavétel. Így olykor igen szerény körülmények között kellett berendezniük egy Oltáriszentség számára alkalmas helyet, amitől a nép sokszor megrendült, mintha az Urat a betlehemi istállóban látná, születésekor. Számos alkalommal éjnek évadján, titokban érkező egy helyszínre, gyors rendezkedés, takarítás és néhány drapéria felhasználásával előbb kellett a Szent Testnek méltó helyet alakítani, mint azon elgondolkodni, ők mire hajtják majd le fejüket. Azután pedig őrizni is kellett, nehogy illetéktelen kezekbe kerüljön. Ha pedig valakit fogadni tudtak az őrzésére, akkor az volt nyugtalanító, vigyáznak-e rá rendszeren. „mindig attól féltem hátha elaluszna. Így tehát minduntalan fölkeltem, s egy ablakon keresztül figyeltem őket.” (34.o.) Teréz

később is gondoskodott arról, hogy minden zárdához legyen kápolna – hacsak a település valamely világi vagy egyházi előjárója ezt meg nem akadályozta –, és abban a kápolnában legyen jelen az Oltáriszentség, és ott legyenek tartva szentmisék. Olyannyira fontosnak tartotta ezt, hogy még egy zárdaalapítás sikerességének ideiglenes megkérdőjelezésekor is megnyugtatta: „...már magában véve az a tény, hogy a legméltóságosabb Oltáriszentség eggyel több helyen van elhelyezve: már az is nagy dolog.” (279.o.)

„Nekem ugyanis mindig rendkívüli örömet okoz, ha azt látom, hogy egy templommal megint több van, főleg, ha meggondolom, mennyit vesznek el tőlünk azok a lutheránusok.” (149.o.) Nagyon fontos ténynek látom, hogy a zárdaalapításoknak ez egy másik, kiemelt fontosságú velejárója volt: a felszámolásokkal szemben templomokat alapítani, kápolnákat, ahol az Oltáriszentség megkapja méltó tiszteletét és közel marad a hívő emberekhez. Ebbe belegondolva, ha kirajzolódik előttünk a Teréz alapította 32 kolostor, akkor kirajzolódik egy olyan háló is köztük, melyet az Oltáriszentség ereje alkot. Erről olvasva Prohászka gondolata jutott eszembe, mely oly hasonló ebben Teréz lelkiségével, hogy ideidézném: „Testvérem, ha késő éjen zárt templom mellett haladsz el s a Hostia halvány fénye megcsillan a színes rajzú ablaküvegen, érzed az isteni szeretetnek minden kőfalakon átverődő tüzeit, mely eleven lángerekkel fon bele téged a lélekközösségek izzó hálózataiba? És ha a nappal forgatagában, zúgó gépkocsik túlközlő futása közt bonyolítva utad, messziről templomkereszt rajzolódik az égen, rá gondolsz, hogy alatta természetfölötti vonzások kohója ég (...) ? Tudod, hogy a néma templomok oltárházaiból a fehér Hostiák Istenszíve igazi hullámleadásával szövi be a várost, a hegyvidéket, a kerekarcú földet, a faltalan mindenséget, s hogy ennek a mennyei rádió-szolgálatnak csupa emberszív a detektora (...) ? És érzed, hogy mikor templomod homályában letérsz a zárt oltárház előtt, a szeretet édesen ragyogó szeme tüzel reád, hogy titokban életkeringés indul a Hostia eleven Szívéből a te szíved felé (...) ?”⁷

IV. A zárdák kormányzása

Teréz rendkívül szíven viselte, hogy az alapított kolostorokban a nővérek alapvető szükségletek tekintetében ne szenvedjenek hiányt. Addig igyekezett egy új helyen maradni, hogy ne csak a lelki élet, hanem a fizikai körülmények is megfelelően kialakuljanak. Amikor például a burgosi, utolsó előttiként alapított zárda ellátá-

---

⁷ Prohászka Ottokár: im.180.o.

sára nem látott megfelelő biztosítékot, csak az Úr tudta megvigasztalni, és az ő utasítására volt csak hajlandó a nővéreket ott hagyni: „Mit nyugtalankodsz?! Ez az alapítás be van fejezve. Nyugodtan távozhatsz innét.” (320.o.)

„Szívem mélyéből szeretem őket” – írta leányaival kapcsolatban, s bár rendkívül sok bosszúságot okozott neki némelyik, sőt talán egyikőjük sem értette meg igazán, nem kételkedhetünk benne, hogy így volt. Annyi gondoskodással, figyelmességgel vette őket körül és oly fontos volt számára mindannyiuk üdvössége. „... mindig örömetst igyekeztem első lenni a munkában és szenvedésben, s megszerezni a nővéreknek a legapróbb részletekig mindazt, amire csak szükségük volt a kényelem és a zárdai élet szempontjából, és pedig úgy, mintha nekem magamnak is ott kellene töltenem egész életemet abban a házban.”

Nem csak az alapításokról szóló, hanem önéletrajzi írásában és a belső imáról szóló könyvében is, valamint kiterjedt levelezésében nagy gondot fordított arra, hogy a zárdák vezetésére rendelt perjelnöknek a kormányzással és lelki vezetéssel, a többi apácának pedig a helyes szerzetesi étellel kapcsolatban gyakorlati tanácsokat adjon. Erősen kikötötte, hogy a perjelnök mindenképpen tanult papnál gyónjanak, „különben sok hibába esnek”, akiknek véleményét kérjék ki fontos dolgaikban, de arról is gondoskodjanak, hogy a nővérek gyóntatója is tanult ember legyen. Óvva intett minden olyan szélsőségtől, mely nem a kivételes Istenszeretetből, hanem az emberi természet egy-egy túlzásából fakad. Bár csodálta például a magukat szélsőségesen sanyargatókat, akkor, ha az valóban szent étellel párosult, de figyelmeztette perjelnöit, hogy ne tegyék ezen szélsőségeket kötelezővé a nővérekre nézve, mert valakit nem jobbra tesz, hanem Istentől eltávolít, sőt megöl ez a módszer. Az ember önkényesen magára mért szenvedésénél – melynek ebben a korban 'divatja' volt a szerzetesek körében, és maga is végzett olykor ilyen önkínzásokat – többre becsülte azokat a szenvedéseket, amelyek az Isten parancsának meghallásából fakadó szolgálat esetleges kellemetlen következményeinek, nehézségeinek elviseléséből fakadtak.

A Szabályzat és a Szabványok szigorú betartását megkövetelte, ám kivételes pszichológiai érzéssel átlátta azt, ki mire képes. Nem volt naiv, pontosan látta, hogy egy-egy lelkesedés mögött valódi érzület rejlik-e, és tudta, hogy az is elmúlhat, így folyton felrázni kívánta és kitarásra ösztönözni gyermekeit. „... midőn beléptek ebbe a szent Rendbe, följánljátok Istennek a ti akaratotokat és ilyen, a világtól elzárt életre vállalkoztok: azonban nem tudom, nem múlik-e el hamarosan egyiknél-másiknál ez a belső buzgóság, és nem kerülünk-e némely dolgok tekintetében újra önszeretetünk uralma alá.” (255.o.)

Teréz nem csak maga vándorolt, hanem gondja volt arra, hogy nővérei se üljenek el: ha egy zárdát megalapított, akkor a következőhöz onnét, vagy valamely előző helyről vitt magával pár apácát, hogy az új helyre jelentkezők új közösségét velük oltsa be, hogy legyen egy általa nevelt mag, akik az újak lelkületét áthatják. Így hivatást adott sok leányának arra, hogy bázisa lehessen egy új közösségnek, és tovább adhassa azt a szellemiséget, amit Teréz beléjük plántált. Ugyanígy számos férfi szerzetest a saját rendjéből és más rendbélieket is folytonosan mozgósított arra, hogy az Úr művén dolgozzanak. Vele született tehetsége volt arra, hogy másokat magával ragadjon és az Úr akaratának sodrába állítson...

Mindig nagy örömmel vette, ha másban is felfedezte a belső imának az övéhez hasonló útját, de kritikával szemlélte azokat, akik lényegében mást sem tettek, csak elmerültek egy melankolikus állapotban, mondván, Istennel vannak, de valójában sem Istent, sem társaikat nem szolgálták alázattal. A melankóliát az egyik legnagyobb lelki veszélynek tartva a kolostorok vezetőinek különösen ajánlotta, hogy irányítsák határozottan ezeket a személyeket. Tanácsai a mai napig megfontolandóak azok számára, akik a lelki életben kívánnak előre haladni, olyan józanság van bennük, mely az érzékenységre hangolt lelki élet esetleges ingoványain átvezet úgy, hogy nem durvítja el, hanem éppen hogy felszabadítja a lelket: „... mindazt gyanúsnak kell tartanunk, ami annyira rabul ejt bennünket, hogy az értelmünk is elhomályosodik tőle (...) Úgy van vele, mint aki útközben hínárba vagy mocsárba keveredik, s nem képes belőle kivergődni (...) pedig ennek, ha előre akar jutni, nemcsak szabadon kell járnia, hanem röppölnie is.” (63.o.) Kifejti, hogy a belső ima nem lehet eltompulás, sem képzelgés, nem hasonlítható össze a beteges képzelőtehetség kreálta élményekkel, ugyanakkor nem is értelmi következtetések sorozata, melyre erőlködés jellemző és elszórakozás, hanem olyan belső elragadás, melyben a lélek összes tehetsége valóban Istennel egysül. Nem egy módszert adott tanácsul, hanem azt, hogy a nővérek önszeretettől mentesen mindenben járjanak isteni Jegyesük kedvében, akkor pedig Isten kegyelmei velük lesznek. „Ha azok, akik utánunk fognak élni és ezt olvassák, azt látnák, hogy az ő idejükben nem úgy van minden, mint mostanában, akkor kapjanak észbe, s ne tulajdonítsák annak, hogy azóta változtak az idők. Mert, hogy az Úristen nagy kegyelmeket árásson hű szolgálóra, ahhoz minden idő alkalmas. Vizsgálják meg inkább alaposan, nem esett-e csorba az ő hűségükön, s ha igen, javuljanak meg.” (41.o.)

V. Lemondás az akaratról Isten javára

Teréz nagyon óv attól, hogy az ember eltekintsen már felismert hibáitól. „... csekélyke kis hűtlenségek révén üt az ördög réseket, amelyeken azután behatolnak a nagy visszaélések. Sohase mondjanak ilyesmit, hogy 'ez nem súlyos hiba', Ó leányaim, minden rendkívül súlyos hiba, ami megakasztja az előrehaladást!” (282.o.) felhívja rá a figyelmet, hogy az apró visszaélések nyitnak kaput a nagyobbaknak. „Nézetem szerint az ördög nagyon jól tudja, hogy nincs út, amely olyan gyorsan vezetne bennünket a tökéletességre, mint az engedelmességé, s éppen azért kelt bennünk annyi ellenszenvet iránta, s állít szemünk elé annyi nehézséget, és pedig valami jónak az örügye alatt.” (49.o.)

Az Alapítások könyvének egészén át húzódik, újra és újra, különböző szempontokból megfogalmazva Teréznek az a buzdítása, hogy az akaratunkról teljességgel mondjunk le Isten javára. Ezt adja tanácsul nehéznek tűnő dolgok véghezvitele előtt: „... ha egyszer rászántunk magunkat arra, hogy el fogjuk viselni, azzal már át is estünk a nehézségen, mert csupán csak a kezdet jár egy kevéske szenvedéssel” (114.o.) „... mégiscsak illik valamit szenvedni az úr szolgálatában” és ha összezúzza is a lelket az Úr, azért teszi, hogy újraalkossa. Látja, hogy nővéreinek az egyik legnagyobb szenvedés, amikor valami olyat kell tenni az Úrért, ami a természetükkel „homlokegyenest ellentétbe helyezkedik”, de lehetségesnek tartja, hogy a lélek ezt mégis örömet megtegye, a tökéletes szeretetben. Mert „a szeretetnek nehéz körülmények között kell érvényesülnie, leányaim! Nem a magányos zugokban, hanem az alkalmak kellős közepében” (52.o.) Arra biztat, hogy „erős lélekkel járjuk meg ennek az életnek a meredek útját, s ne veszítsük el többé bátorságunkat.” (41.o.)

VI. Szemléletmód-váltás

Végigolvasva az alapítások könyvét, egyre inkább megláttam, hogy az a szemléletmód, mellyel akár a hívő ember is általában a világban él, mennyire átfordult Teréznél.

Este, lefekvés előtt, mikor átgondolom a napom, végigfut előttem, mi sikerült jól, mi sikerült balul, milyen bűnök voltak bennem, mennyi időt töltöttem aznap Istennel, tettem-e valami jót stb. Ám mindezen átgondolások középpontjában ki áll? Én magam. Nekem milyen volt, én mit tettem vagy nem tettem. Ám Teréz egy viszontagságokkal teli nap után, amikor hóban, sárban vagy hőségben, étlen-szomjan, megszólások közepette egy szegény fogadóban két város között álomra hajtotta fejét, nem a maga szempontjából tekintett végig a napján, hanem az Úr szemszögéből: hogyan alakulnak az Úr dolgai, Ó Szent Felsége terveinek megvalósulása? Sikerült-e valamicskét előremozdítani aznap az Ő ügyét?

Mi tett aznap *Őerte*? Hogyan alakul a lelkek üdvössége, mit lehetne még a lelkekért tenni? A saját életét csakis szolgálatnak tekintete az Úr ügyéért.

A hívő ember felismerése, hogy a test nem használ semmit, hiszen az a lélekben van, a lélek az, ami éltet – de Teréz még egy lépéssel tovább vezet: a test a lélekben, a lélek pedig, minden létező lelke Istenben van, és a lélek dolgaival való foglalkozás sem használ semmit, ha annak középpontjában nem Isten áll. A lelki élet nem azzal teljes, ha csupán a törvények betartásáról van szó vagy a jó keresztényi magaviseletről, vagy a lélek békéjének megtalálásáról, nem is pusztán imádságos lelkületről: a cél Isten teljességével való egyre áthatóbb egyesülés, nem pedig bármely önös érdek, önmegvalósítás, önkiteljesítés, legyen az bármely szentnek tűnő céllal átítatva. Minden dolog megítélése abból a szempontból kell történnjen, hogy kifejleszti-e az Istennel való lelki egységet vagy sem; illetve *megfelel-e a világ összes lelkét magához hívó, magával egységbe vonzó Isten lelkeket egybegyűjtő szolgálatának.*

Ő nem azt nézte, mit gondolnak róla mások, hanem az volt neki fontos, mit gondolnak az Úrról. Szeretik-e az Urat? Közelebb kerültek-e az Úrhoz? A nővérek figyelmét is felhívta arra, ne keressék az emberek tetszését a maguk számára. „Azt ugyanis tapasztalatból tudom, hogy aki földi dolgokban, vagy pedig emberek dicséretében keresi boldogságát, nagyon téves úton jár, eltekintve attól, hogy mindebből édes-kevés haszna van. Mert hiszen az emberek ma így gondolkoznak, holnap úgy, s amit csak az imént dicsérték, most leszólják. Áldott légy, én Istenem és Uram, aki változatlan vagy most és mindörökkön-örökké.” (241.o.)

A 21. század hívő embere, aki a világban nyitott szemmel él, tudományos és fantasztikus írásokon és filmekben keresztül a legkülönbözőbb világ-modellekkel, lehetséges emberképpel találkozik. Számos neves tudós a holografikus univerzum gondolatának híve, a tudományos élet a párhuzamos dimenziók elméletét már nem tekinti fantazmagóriának; az alternatív gondolkodók körében egyre többet lehet olvasni olyan elméletről, hogy a földön az emberi élet más lények kísérleti terepe, vagy hogy világunk nem is objektív létező, csak tudatunk kivetülése. Ahogy a geocentrikus világkép idejében örülségnek tűnt a heliocentrikus elgondolás, pár évszázad múlva talán egyértelműnek fog látszódni valamely olyan emberkép, melyre esetleg most csak legyintünk. Felmerül a hívő emberben a kérdés: ha az ember-képünk is alapvető kérdésekkel teli, vajon Isten-képünk mennyire valódi? Mely pontja a valódnak az, ami, ha bármely helyzet is a 'valódi', minden esetben érvényes marad és a Legfelsőbb Lényeghez hazavezet? Erre a 21.

Kritika a kereszténységet érintő általánosítással szemben

---

századi kérdésre az évszázadokon átívelő Terézi szemléletmód felel, olyan választ ad, amitől a ma embere számára is hiteles marad és most is érvényes lelki vezetést ad:

Az Istenhez kötő legbelsőbb szeretet, melyet semmilyen körülmény nem akaszt meg, ahol a lélek elég az Isteni lángokban, miközben világít mások számára is; ahol magad számára semmi sem vagy, mert Isten számodra minden; ahol a lélek mélyén Isten szól és a lélek hallja azt;

ahol Isten nem egy kép, mely összeomolhat, hanem a legbelsőből dörömbölő valóság, mely a szívednél is erősebben lüktet benned;

ahol minden rezdülés az Ő hívó szava és ezt a vonzást semmi sem gyengítheti, hanem túlnő mindenben – ez az a lényeg, mely mindenben átível, s minden körülmények között Isten egységébe elvezet. **„Solo Dios Basta” – Isten egyedül elég.**

A cikk írója: **Marton Janka**, az ELTE tanítóképző karán vizuális nevelés szakon művészettörténet tárgyban diplomázott Krisztus-ábrázolásokról. Eddig rövid írásai jelentek meg az [AQUILA Magazin](#)ban és a [Túllépés](#) első számában. 20 éve az AQUILA közösség tagja.

Vargáné Pável Márta

Kritika a kereszténységet érintő általánosítással szemben

Miért felelős a kereszténység, az egyház, és miért felelünk mi, emberek?

A cikk mottója Prohászka O. szavai is lehetnének http://vigilia.hu/node/Vigilia_1974_12_facsimile.pdf: *„Keresztény kurzus kereszténység és keresztények nélkül! Ez a baj: e hordónak nincs feneke; a pártnak nincs alap, nincs szirt a lába alatt. Azok az emberek nem keresztények. Igaz, hogy elvben, teóriában elfogadják a kereszténységet, de tettekben nem vallják.”*

Jézus Krisztus nevét, létét, az Őt követőket bárkiknek saját céljai indoklásául negatívan felhasználni – számomra – súlyos bűn, mert romboló arra nézve, aki még nem lett hívővé. Tudom, ez annak, aki nem hívő nem érdekes, és nem is fogja megérteni azt, amit az alábbiakban leírok. Mégis... talán vannak még halló fülek. Gondolataimat megosztva, mint egy egyszerű hívő, katolikus hit-tanár, aki mély lelkületű keresztény csoportot vezetek, írom az

Kritika a kereszténységet érintő általánosítással szemben

---

alábbiakat, és ezzel nem hatalmazott meg az Egyház, a magam nevében, Krisztusért írok.

Gondolataimat az alábbi blog bejegyzése hívta elő, ami a HVG-ben volt olvasható, és alább részletezem. Igaz, ez 2012-es, de ez a mód, ez az általánosítás ma is pontosan eléri a kereszténységet is. Válasz a HVG-s cikkre <http://balavanyblog.hvg.hu/2012/09/28/egyhazon-beluli-eroszak/> 2012. szeptember 28., 15:58 Egyházon belüli erőszak Szerző: Balavány György

„Nincs hidegebb és kíméletlenebb a vallásos embernél. Gyűlölöm a Krisztus nélküli kereszténységet. (C.H. Spurgeon.)” idézet a cikkből. Az idézet kiváló, én is így lennék vele, de nem gyűlölöm, hanem iszonyatosan sajnálom.

A Krisztus nélküli kereszténység miatt csökkent az igaz keresztények száma, és mára egyfajta politikai, szociális eszköz féle a kereszténység. Miért is? Mert ezt hagyták, hogy ennyire elsilányuljon a hitünk megélése.

Lehet, hogy a hivatkozott cikk írója keserűségből, vagy mert ma ez így divatos, általánosít. „Nyilván nem az a tanulság, hogy szemetek az ausztrál papok, meg a katolikusok általában, és az egyház mondjon le – ezt kb. megbeszéltük. De valamire jutni kell.” Igaz, hogy ezzel kezdődik a cikk, de az egész mondandója nem ez, hanem, úgy tűnik, hogy az ellenkezője!

A liberális eszmerendszer szinte minden képviselője (90%-ban) azon van kiburulva, ha általánosítanak, nemzetiségek, fajok, emberi színek, identitások szerint, válogatás nélkül egy csokorba fogják az egészet. Ilyenkor úton-útfélen reklamálnak, hogy pl. nincs cigánybűnözés stb.

Rendben, ne legyen, és ne is különböztessünk meg etnikumokat, és senkit se bántsanak a faján, hitén belüli emberek tettei miatt. DE akkor ne tegyék ezt az Egyházzal, papokkal, a hívőkkel sem! Nincsenek hibátlan emberek a Földön, itt sincsenek vegytiszta angyalok. Hogy lehet egy liberális lapnak olyan cikket közölni, ahol a társadalom egy nagyszámú vallásos rétegének egyfajta – cél szerinti – egybemosása megy? Magam / magunk részéről, akik hithű katolikusok vagyunk, tiltakozunk. Családon belüli erőszakot leíró cikket azzal kezdeni, hány pap kiket molesztált, kissé durva. Ezzel együtt mi az ilyen pedofil természetű embereket, főleg ha még lelki tevékenységgel is foglalkoznak – akiknek inkább javítani kellene, mint rombolni – igen súlyosan büntetnék, és örökre letiltanánk a foglalkozásuktól is. Prohászka O. http://vigilia.hu/node/Vigilia_1974_12_facsimile.pdf sem látja pozitívan az emberi viselkedést „... Beteg, túlingerült, nyugtalan a szellemi világ s ezért gyöngye meggyőződésében, jellemében s erkölcsében, s nem életre való, óriási tevékenysége dacára. Beteges az áramlat az

intellektuális téren, beteges az akció terén." Beteg már a társadalom jelentős része, nemcsak a kereszténység az, így kollektívan kellene javítani.

Az hogy egy „vallásos-konzervatív-keresztény hovatarozókra büszke”^(idézet a cikkből) képviselő mit mond, arról nem a katolikusság tehet. Azt visszautasítom, és nem is igaz, hogy a családon belüli erőszakot a katolikusság motiválná, gerjesztené vagy eltűrné. (Ez a Krisztus követéssel ellenkezik, márpedig mi katolikusok Krisztust követők vagyunk!). Pontosan az ellenkezőjére, a szeretetre és a békességre tanítunk. Ugyanakkor, ahogyan mindenütt; vallásokban, pártokban, civil vagy hivatalos közegekben (mivel szabad akartunk van, ja és a demokrácia) időnként vannak olyan egyedek, akik a lelkük mélyéből feltörő sötétségek szerint nyilatkoznak vagy tesznek, arról rajtuk és az őket alkalmazókon kívül, más nem tehet, főleg nem a hittársak. Az ember valójában még ma is kiszámíthatatlan, önmaga számára is ismeretlen lény. Nem azt mondom, hogy mindenkivel szemben bizalmatlanok legyünk, de fokozottan oda kell figyelni embertársaink tetteire, még mielőtt nagyobb bajba nem mennek bele. Látjuk, a mostani (2015) párizsi merénylet egyik elkövetőjének az apja nem is gondolta volna a gyerekéről, hogy ilyet tenne, majd azzal védekezik, hogy depressziós volt. Ismeretes, aki depressziós, arra nem az a jellemző, hogy kinyír több tucat embert. Nos, ennyire oda kellene figyelni egymásra is. Az ember élete kb. hét évtizede alatt sok meglepetéssel szolgálhat, mert mint emberi faj túl érzékeny, és labilissága miatt elvesztheti a kontrollt, s ez nemcsak a papokra érvényes. Erre sok példa van, pl. lásd az eddig jól üzemelő Merkel kancellár, hirtelen nem érthető módon nem érzékeli a veszélyt, a nemzetét a legnagyobb tragédiába vezeti.

„... és a nők elleni erőszak ugyanolyan elterjedt az egyházban, mint a szélesebb társadalomban...” Igen, a világban, a szektákban, a pártok képviselőinél és sokszor a tanult családokban is. (Orvosok, ügyvédek stb. köréből tudnék konkrét példákat felsorolni. Talán csak annyi, hogy jobban titokban marad.) És ez gyakorta talán „kifinomultan kegyetlenebb” és aberráltabb is..., mint az általában ismert erőszak⁸. Erről sokat lehetne beszélgetni pszichiaterekkel, persze van orvosi titoktartás is. Sokszor a szellemi feszültséget sokan asszonyveréssel vezetik le, vagy fokozott házon kívüli szexualitással, mert ez „járt nekik”, mondják.

Így lehetne a szélesebb társadalmi meghatározást az egyházon kívülre is vinni, és nem kellene csak a keresztények között homogenizálni. Persze joggal elvárható lehetne, ha valaki vallásos vagy nyilvánosan annak mondja magát, akkor viselkedjen is úgy, ne

---

⁸ Ami sokszor lelki kínzás, zsarolás és egyebek.

Kritika a kereszténységet érintő általánosítással szemben

---

botránkoztassa meg a többieket és ne legyen negatív kampánya a hitének. Megjegyzem, olyan vallásos már elég kevés van, sajnos, akit tetteiben is meghatároz hite, minden elsekélyesedett. (Okairól, a megoldásról hosszasan lehetne értekezni, de a nagy liberalizmus biztosan belejátszik.)

Nem biztos, és remélem nem így van, hogy ugyanolyan elterjedt a katolikusok között az erőszak, inkább azt mondhatom, hogy sajnos előfordul, de igazi hívőnél nem lehetséges⁹. Az is igaz, és magam is megfigyeltem, pl. a templomi sekrestyés nénik nagyon kegyetlenek és gonoszak tudnak lenni, akikkel találkoztam, abból ha 10-et veszek 8 ilyen. Oka talán a mély hit hiánya, de kötelességének érzi a szeretet nélküli, már-már farizeusi lelkületű „szolgálatot”, jobb lenne ezeket a negatív példákat is kirakni. Mindez nem négermosdatás! Úgy vélem, ezek ellenére nem kellene Krisztus Egyházát ennyire meg nem érteni, talán még gyűlölni is!

Igen – abban igaza van –, valóban felháborító volt a nevezett képviselő nőkről és a szüléséről tett beszéde, és az AQUILA katolikus csoportunkban is nagy felháborodást keltett, de nem vesszük közülünk valónak. Az ilyenek¹⁰ csak névleges keresztények. Engem az sem hatott meg, hogy utána virágot vitt (?), ármányság. Nevetséges, ha valaki azt hiszi, ezzel elintézte! Nos, ilyenek azok a farizeusi lelkületű¹¹ keresztények és egyéb emberek is ilyenek – akik köztünk is és másutt is vannak –, valóban sok rossz kitelik tőlük,¹² és kifelé ők lelkesebbek, mint a többi. Valószínűleg valaminek – az Istenhit – pótlásaként teszik, amit tesznek.

Mégis, nem ez a kereszténység, és én/mi nem általánosítunk, és nem vesszük az egészet ilyennek, éppen ezért rendületlenül kitartunk, hogy az igazi katolikus keresztények vagyunk és azok is maradunk. Igaz, a rendet tevés is a mi dolgunk, magunk körein belül, vallásilag is, meg a világban is! De mindenütt¹³ vannak farizeusi lelkületű, ájtatos, szemforgató, érdekek mentén haladó emberek. Nézzünk körbe, az ilyenek¹⁴ több pártban és vallási csoportosulásban is megfordultak, szélkakas módjára viselkednek. Aki ilyeneket beszél, az nem igazi hívő, nincs benne szeretet, sem tisztelet az emberek/nők felé sem. Az Egyház nem katonaság, nem

---

⁹ Most hosszú lenne magyarázgatni, ki az igazi hívő, talán a legrövidebb meghatározás, aki életével Krisztust követi!

¹⁰ szerintünk

¹¹ Farizeusi lelkületnél már lehet általánosítani, mert ez a közös jellemvonásuk, ha nem ilyenek, akkor nem is farizeusiak.

¹² Különböző okokon vívott háborúk is

¹³ És nemcsak egy-egy vallásban hanem ez embertípus

¹⁴ Nagyon sokan vannak.

Kritika a kereszténységet érintő általánosítással szemben

---

szűrheti ki, és nem is tudná megtenni, hogy a damaszkuszi úton sűrűn előforduló egyedeket eltávolítsa. Aki viszont általánosít, annak a maga háza táján kellene körülnézni.

„... ha a férje elismert egyháztag; a „panaszkodót” gyakran megszegényítik, mint lázadót, vagy arra készítetik, viselje alázattal a sorsát, ahogy a Bibliában meg van írva.” Ezek a jelenségek éppen a katolikus Egyházhoz tartozókra általában nem igazak, nem is jellemző, igaz nem tudunk mindenütt ott lenni, de a magam 6 évtizede alatt a katolikus Egyházon belül ilyenről nem hallottam, de szektákon belül – ahol a szabad akarat eleve nem olyan érték – lehet ilyen is.

Aztán a cikk írója rátér a gyerekek elleni pedofil tettekre. (Nos, úgy rögtön a nők verése után, hogy az Egyházban elkövetett „rémtettek” sora teljes legyen.)

„Aki gyerekekre gerjed szexuálisan, az beteg, segítségre szorul. Ha kiéli a vágyát, akkor bűnöző, akit el kell különíteni és kényszerrel kezelni. De miért pont az egyházban terjed ez a borzalom?” Nemcsak az Egyházban, hanem mindenütt lásd. szexturizmus a távol-keleti szigeteken, politikusok, tanárok között, vagy az ilyen tárgyú honlapokat stb.

Igen, igaz, ha az egyházi felkentek, papok teszik, az ő bűnük ezer-szer nagyobb, mint egy civil emberé. Abban is abszolút igazat adok, hogy az Egyháznak nem takargatni, hanem kíméletlenül eltávolítani és súlyosan megbüntetnie kell az ilyen eltévelyedetteket, nagyon remélem, teszik is, mert ez tűrhetetlen! Miért pont az Egyházban, kérdezi az író. Mert az ördög, a negatív erő ott üvölt, s ott cselekszik legjobban, ahonnan a balegyeneseket várhatja. Persze ez nem ment fel senkit sem. De ezek a dolgok – megnyugtatom a kedves cikk íróját – NEM ISTENTŐL, NEM KRISZTUSTÓL VÁLÓAK, hanem az engedetlen, egoista, bűnben fetregő emberek-től!

Nekem a legelszomorítóbb az, ami innentől a cikk végéig található. Ha jó és naiv akarok lenni, akkor arra gondolok, hogy az író tudattalan kiabálása Isten után. Ha csak racionális vagyok, akkor azt kell gondolnom, hogy eszement dolog rázni az öklünket, gyűlölködni, mert visszahat az illetőre.

uo. „De a gyengébb fölött hatalmaskodni? Megütni, meg-erőszakolni, megalázni? És ellökdösni a húgyszagú koldust a templomajtóból? És a máshitűt elhallgattatni? Jogfosztásokhoz asszisztálni?”

A fundamentalista evangelikáloktól a díszes-teátrális egyházakig átfogó, nagy katarzisa, Krisztus-forradalomra lenne szükség. Egyszerűbben szólva: bűnbánatra és megtérésre. Az igazi Jézus felismerésére, a rémálmokból szőtt bálványkép helyett.”

Egyet értek, igen, valóban az igazi megtérés és a Krisztus felismerése kellene, de ettől ma olyan messze és egyre messzebb kerül a nihilista társadalom, hogy kár csak a keresztényeket ütlegelni, itt akár keresztény valaki, akár nem, vannak babonák, mágia, önbutítás, csak a lét igaz lényege és célja hiányzik.

Igen, valódi Istenhit, valódi Istent hívő, hithű, példamutató keresztények kellene. És ez minden (katolikus) keresztény személyes felelőssége, hogy ne botránkoztassa meg a „kicsiket”, hanem szeretetet sugározzon az emberek felé. Remélem, az AQUILA katolikus csoport ennek elérésében eredményeket tud majd felmutatni.

A cikk írója: *Varga Péterné/ Pável Márta*, katolikus hittanár, az AQUILA Párt elnöke, 25 éve az AQUILA kat. közösség létrehozója és vezetője.

Két könyve jelent meg (*Akinek füle van a hallásra, az hallja meg*, valamint *A misztikus teológia alapjai*) és egy *Hazafelé* címmel folyamatban van. Publikációi megtekinthetők a www.aqp.hu valamint a <http://www.sasmarta.eoldal.hu> oldalon.

Festmény

Az alábbi kép alkotója:

Dr. Szincsik (Csák) József
építészmérnök, operaénekes, író, tanár, polihisztor

Vargáné Pável Márta

Miért aktuális az alábbi kiemelt rész?

Az elmúlt év Avilai Szt. Teréz miatt a misztika évének is mondható volt, de jól látszódott: a misztika értékelése, érzékelése egyre kevésbé működik. Ehhez szeretnék ezzel a kivett résszel segítséget nyújtani.

A misztikus teológia alapjai című könyvből

a szerző, Pável Márta engedélyével.

Tudás (ráció), hit, misztika

Nem vitatható, hogy az egyik legnagyobb felhalmozott tudással a katolikus hittudósok/teológusok rendelkeznek a földön. Ami egy fajta ranggá is lett köztük, ezzel akarnak elismerést kivívni, és szívesen tisztelik is egymást érte. El kell ismerni, hogy ez a tudás az utóbbi 2000 évben az emberiség nagy hasznára is volt. A tudásuk széles spektruma sem vitatható, és lexikális szinten nem is mernék vitába szállni egy-egy tudósabb elmével. (Nem kívánom részletezni, hol, mikor alakultak szerzetesi iskolák, egyetemek, kik alapították stb., mert ez eléggé ismert.)¹⁵

A tudást sokféleképpen lehet rendezni; pl. objektív vagy szubjektív alapokon áll, és az is világnézet kérdése, mi az objektív, valamint milyen messziről nézem a dolgokat, mert könnyen lehet szubjektív, ami most objektívnek hat.

Az is megjegyzendő, hogy az igazi tudás nem csak egyes dolgokra, bekockázott szemléletre korlátozódik, hanem univerzumi méretekben gondolkodik. Valamint, ha a transzcendens tudást lehoznánk csak a szavak szintjére, akkor az nem lenne igaz/valós, jelentősen félreérthető lenne. Ezek után a kérdés az, mi/melyik a valódi tudás?

Egy misztikusnak lehet az is tudás, amit szemlélődésben szerzett meg – de egy lexikonban sem kereshetne rá, mert nincs benne –, attól még lehet valós, még objektív is, de nem a verbalizálható kategóriába esik, ezzel persze kérdésessé téve a XXI. századi tudomány művelőinek, hogy az így elég tudományos-e?

---

¹⁵ Sokan közülük annyira tanultak, mintha az lenne a cél, és nem az üdvözülésük. Amíg egymás rovására nem megy a kettő, nincs gond, de ha igen, akkor csak magáért való a tudásuk, nagy ésszel eltévedtek, mert a transzcendens egzisztenciájukat nézve semmit sem ér.

Itt ütközhet a misztikus tapasztalata a földi értelemben vett (lexikális) tudással, ami hittel kiegészítve valóban ad egy valláshoz elégségesnek ható hittudományi felkészültséget, de a mélyebb (univerzális) mondandóra nem valószínű, hogy képes elégséges magyarázatot adni. A misztikus, Isten segítségével már az előzőket továbbvitte és a kontemplatív módon szerzett tudással már neki egy-egy ismeret megvilágosítja, hogy hogyan vannak a dolgok a transzcendens szemléletben, ami nagyon ütköző lehet az évezredes berögződött tudással szemben.

Más és fontos kérdés, hogy ez a felhalmozott hatalmas (főleg lexikális) ismeret – a tudás célját illetően – meddig juttatta el a művelőit, esetleg éppenséggel öncélúvá és célt tévesztetté vált, amit mára már talán észre sem vesznek. Másik kérdés az, hogy ez mennyiben felel meg Isten szándékának, akinek a nevében tanultak, építkeztek és élnek? Ezen utóbbi kérdés kapcsán már erős kételeyeim vannak, hogy nem lettek-e jó páran célt tévesztettek.

Kérdés, kell-e korlátozni a tudást, hogy a hitnek nagyobb tere legyen? Ha valaki erre igent mond, akkor lebecsüli mind a kettőt. Hit és tudás kéz a kézben kell, hogy járjanak, mert a hit inspirációt ad a (hit)tudósoknak, merre keressen. Majd ha megtalálta, újabb és újabb hittel megy tovább, és mikor ismét tudásra lel, ráépíthet és Istenig menő (valós) igazi utat talál, amit másoknak is meg tud mutatni. Szerintem a (hit)tudást mindig megelőzi az Istenben való hit és bizalom, ami nagyon is szükséges, mert az ember többnyire beszűkült (és ez szinte minden szinten elmondható; fantáziájában, kérdéseiben, felfogásában stb.) azokhoz a végtelen lehetőségekhez képest, amit Isten ad! Az emberi lény ezt nem bírná saját tudással megelőzni, nem lenne képes csak előbb tudni, mert alkalmatlan rá, tehát előbb hinnie kell. Ennek ellenére – vagy éppen ezért – megfigyelhető, hogy a nagy misztikusok hívők és racionális emberek is voltak, elmondható, hogy erősebben racionálisak voltak, mint az emberi faj nagy átlaga.

A misztika a hittel valójában sohasem volt feszülésben, mert egymással szorosán egymásra épülve járnak. Itt a megtapasztalt tudás, ismeret sem okoz gondot, sőt még öncélúvá és magamutogatóvá sem válik, mert attól magasabb horizontról szemléli ezt a földi világot. A misztikus tudása része lehetne a hittudománynak, áthatva minden területét, és inspirálhatná, egészségesen zubogásban tarthatná, felforgathatná. Valamint a misztikusság egyre magasabbra ívelő pályára állíthatná a megváltott ember vezetését, hazajuttatását az égi hazájába. Az, hogy ez ma nem így működik, az valóban nagy baj.

A szemlélődés valós vagy csak képzelődés?

Ez nagyon fontos és lényeges kérdés, mert pontosan a misztikusságot nem értők minősítik képzelgésnek, manipulációnak, bizonyos fokon elmebetegségnek stb. Minden misztikus vonalon képzett vagy ismerős szakember tudja, ez nagyon veszélyes is lehet, mert ismeretlen kapukat dőnget, és labilis/beteg egyéneknél valóban beteges, nem valós „események” is történhetnek.

Mielőtt ebbe belemennénk – rugalmatlan, félős és nem precíz kritizálók véleményének szintjére lépnék –, a szemlélődés mikéntjéről még pár gondolatot közölnék. Ha (becsületesen és nyitottan gondolkozó) szakemberekkel (akik a barátaim) beszélek, egységes az a vélemény, hogy pontosan nem tudják, mi játszódik le az emberben szemlélődés (és hasonló jelenségekkor). Igaz, azt is hozzáteszik, hogy az sem tudják ma, hogy pontosan, mi történik az emberben hipnózis közben. Abban megegyeznek, hogy erre van egy nagyon jó, bevett varázsszó, amit folyamatosan ismételve: „módosult tudatállapot”.

Jó, legyen így.

Vegyük egy fajta normának azt a tudatállapotot, amivel pl. a tömeg otthon esetleg bambán néz ki a fejből, és vegetatív funkcióinak ellátásán kívül másra nem is gondol. Ha ez is egy tudati norma, akkor ettől fölfelé való eltérés is lehet norma, csak nem ismerős a tömegnek, hanem csak a szellemileg/spirituálisan fejlettebb embereknek normája ez! Akkor ezt (is) nevezhetjük módosult tudatállapotnak? Igen, valóban ez valamihez képest feltétlen módosult. Viszont sokszor az alacsonyabb spirituális, rugalmassági szinten élő „szakemberek” mondanak elítélő véleményt a magasabb normában élők felett. Leszólják, nevetségessé akarván tenni azt, amit a maguk mérési módszereivel nem lehet kimérni, maximum csak azt, hogy hol van nagyobb működési aktivitás az agyban. Nos, ez az anyagban visszaható következmény (localis, az aktivitás észlelése) egy nagyon kicsi és valószínűleg nem meghatározó része annak, ami valójában történik abban az állapotban az emberrel, amikor meditál/szemlélődik. Mivel az agyat sem ismeri teljesen a mai tudomány (tudom, sok meglepetésben lesz még része...), azt meg főleg nem tudja, hogy az agyi neuronok millióiban mi zajlik le egy szemlélődő folyamat hatásaként, és ekkor még csak az anyagi agy működéséről beszéltem...!

Most közlöm Avilai Szent Teréz kb. 500 évvel ezelőtti magyarázatait, mi történik, mit érez ilyenkor. Időtálló és igaz minden szava.

(1.) A.Sz. Teréz XXVIII.f. *„Megjegyzendő, hogy az ember nagyon jól megérzi, vajon valódi-e az összeszedettsége vagy sem. Mert ha az, akkor valami különös érzélem fogja el – igazán nem tudom, hogyan magyarázzam meg, de aki tapasztalta, az meg fog engem érteni*

– tudniillik a lélek úgy van vele, mintha megnyert játszma után fölkelne a játékasztaltól, amennyiben világosan látja, hogy e világ dolgai egy hitvány játéknak figurái. Éppen a legalkalmasabb időben kel föl; s mint aki ellenségei elől erős várba vonul vissza, elvonja érzékeit ezektől a külső dolgoktól, s mélységes megvetéssel utasítja vissza azokat magától. Szemei önkéntelenül lezárulnak, hogy még csak ne is lássa őket többé, de annál tágabbra nyílnak lelki szemei. Azért is, akik ezen az úton haladnak, rendszeren behunyt szemmel szoktak imádkozni, s ez a szokás sok tekintetben nagyon hasznos.”

Erős várba való visszavonulás a lehúzni vágyó „ellenség” elől, és ezzel a világ hitvány játékká minősül... Ebben a baj, hogy Szt. Teréz így nem is fogalmazták meg, nem így hitték, ma is nehéz elfogadni az átlagos emberi szinten azt, hogy ilyen emberi működés is létezik! Lehet azt gondolni, ez a tévedés; nem, nem az, a másik volt a loglocal jelenség. Behunyt szem az embernek önmaga felé jelzés: ne kifelé, hanem befelé figyelj! Annál inkább is kell, hogy így legyen, mert a földi világ a maga káprázatával nagyon nyomul. Igaz, amikor a lény „messze” ment, nem is tudna mást tenni, mint behunyni a szemét, mert magától is becsukódna. A világ – ilyenkor – elkívánkozik, időnként fájdalmasan utálatossá válik.

Teréz írásaiban sokat olvashatunk gyötrődéseiről, mivel hogy még a gyóntatói sem értették egészen azt, ami vele történik. Végül is kialakult benne az a tudat, ugyanakkor az a józanság is, ami félelemmentessé tette, de nem óvatlanná.

A szemlélődés tudatállapota valóban létezik, ugyanakkor az is lehet, hogy csak képzelődik valaki; ergo jogos az aggodalom, józanság ajánlása, hogy tudja, melyik állapotban volt.

A világnak normál szinten nehéz elfogadni, hogy valakiben olyan kettőség van, ami neki valójában normális, és sehogyan sem lesz skizoiddá azáltal, hogy összekeveri a tudati állapotait.

Aki igazán misztikus, az nagyon is tudja, hol van, mit él meg, és mindig marad egy szál=összekötöttség is, tehát sohasem szakad el teljesen az egyik megélése, tudati kihelyezettsége a másiktól. A világ misztikus egységének megélése, lassú feldolgozása, beépítése, újabb és újabb információk elfogadása valóban különleges, és ez a tudatunk egy speciális állapota, ha tetszik módosult tudatállapota (de nem abnormális). Mai, földi, csupasz racionalitással nem vezethető le, hogyan történik a misztikus tapasztalat megszerzése, a kozmikus tudat kialakulása. Viszont rugalmas, szeretettel teli logikával¹⁶, már közelebb juthatunk a megértéséhez. Mivel

---

¹⁶ Kérdezhetik, milyen az a szeretettel teli logika? Szokatlan megfogalmazás, de megmagyarázom. Van olyan érvelési logika, ami arra hajt, hogy a saját vélt/valós igazát a logikus meggyőzés érveivel, elveivel igazolja. Ennek az ellenkezője, a fenti kifejezés. Ha valaki nem tudja, de hiszi, hogy ez igaz

ez a rugalmas szeretettel közelítő, megérteni akaró gondolkodás nem divat a mai tudományos világban, így következképpen a misztikumot, a misztikus gondolkodást igyekszik nagy erővel száműzni, lejáratni. Szeretném ezzel a könyvvel elgondolkoztatni az embereket, hogy a misztikusság nem téveszme, hanem ez egy mélyebb valóság.

Ma sokan szeretnék úgy feltüntetni a misztika jelenségét – sőt egyre többen szeretnék... –, hogy manipuláció, képzelődés, betegség vagy szerek alkalmazása nyomán jön létre. Az emberiség egyfajta csapdájának vélem azt, hogy valami evidens (még ha szokatlan, vagy ritka jelenség is) mégis kollektíven igyekeznek úgy tenni, hogy nincs vagy egy őrület. Mi az oka? Sokféle, ezt most nem részletezném, de hatása az emberi nem folyamatos leépülésében, eldurvításában lényeges elem.

Folyamatosan ott lebeg bennünk a kérdés: igaz ez, vagy csak akár jó szándékúan, de képzelődik az illető? Főleg akkor égető a kérdés eldöntése, ha a misztikus ellen foglalnak állást. Mert/ha az, amit mond, kellemetlen, mert Isten felé való fokozott odafordulást kívánna, helyes és eredeti útra terelő, amit a „felsőbbesek” nem akarnak meghallani, nos, akkor lehetetlenné akarják tenni, és különböző módszerekkel üldözni is kezdik. De ez már egyfajta bizonyíték, hogy igazi, mert pénzről nem lehet szó, és igazán kevés önzetlen mazochista van ezen a téren, más magyarázat pedig nem sok akad, mert normál szinten ki akarná minden különleges indítatás nélkül üldöztetni magát?

Kérdés, hogy mennyire lehet racionális a misztikus tapasztalat? Attól függ, mit gondolok a racionalitásról. Ha egyszerűen azt jelenti, hogy ésszerű, akkor kijelenthetem, lehet racionális a misztikus tapasztalat is. Csak egy jó példa: gondoljunk arra, hogy régebben (vagy 120 éve) azon gyötrődtek, Budapestet lassan elönti a ló mellékterméke, és hogy 120 év múlva térdig fognak benne járni. Per pillanat akkor ez racionálisnak tűnt, de a mai szemünkkel mosolyogtató és nem racionális aggodalom. Az – akkor kifejtve – végleg nem lett volna a népnek elfogadható, hogy Budapesten ennyi idő múltán ló sem lesz.

Nos, ez is ilyen, alázat kell; mert sok tény, esemény, jelenség van ma is, amit a tömeg el sem tud képzelni. Ezért még nem mondhatjuk, hogy a ráció ellen van, még akkor sem mondhatnánk, ha a rugalmatlan elme kiakad ezektől a dolgoktól. Az is igaz, hogy mind többen kutatják az ismeretlen tudati jelenségeket, és remélhetőleg ez is megoldódik (mint ahogyan Budapest közlekedése lóról

autóra váltott, de ez sem a vége a fejlődésnek...) és az indokolatlan félelmek miatt tartózkodó emberiség tudata is befogadóvá válhat.¹⁷ De az attól még, hogy félnek vagy értetlennek látszik számukra, attól még ez a jelenség is van, létezik és gyümölcsözően működik. Ehhez viszont fejlődni kell, nem csak technikailag, hanem szellemileg, lelkileg és spirituálisan is. Más és nehéz kérdés az, hogy ennek az eredményét hogyan viszem be – a nem fejlődő¹⁸ – tudatba. Azt gondolom, a népszerűsítésben itt ez a főprobléma, a többi valószínűleg megoldható.

A szemlélődő ember rájön, a racionalitás lehet egy végtelen harmónia is. Ilyen pl. a zene is, mely racionális és egyben irracionális is (ennek a világnak is...). Pl. van egy hegedű, húzogatnak rajta egy vonót és az szól¹⁹ (mondjuk ilyen eszköz az ember a misztikában, de csak akkor, ha fel van hangolva, és jó, finom eszköz, mert hajókötéllal nem lehet hegedülni...!) A hegedű/ember kiad egy (igaz, ez még kottázható, s ez megint megfogható..., s a gyengébbeknek ez még vigasz) zenei hangsorozatot. Ez a zenei hangsor majd – és ez már nem fogható meg – egy tiszta emocionális, akár tudati érzéssort okozhat, és ezzel esetleg már messze is elviheti a lelket. Pl. lehet, hogy éppen ezzel elősegít egy misztikus élményt, mert a zene hallására a lélek elkezd szemlélődni, és visszakerül oda – ráfókuszál arra a régi esetre, életre stb. –, ahol ezt az érzést legutóbb megtapasztalta. De a „legutóbb” vége mindig Isten, mert onnan jöttünk el. Hát akkor ez már egy misztikus élmény!! (A jó zene prima eszköz lehet, nagyon hasznos a lélek fejlődése, tisztulása szempontjából.) Most mondjuk erre azt, hogy nincs Mozartnak egekig hatoló műve..., de van, neki többnyire csak az van.

A szemlélődés hatásaként sok minden lehetséges, pontosan ezért, ahogyan a Biblia is mondja; a gyümölcsöt kell nézni. Ha jó gyümölcs van, akkor a jelenség igazi, ha nincs, akkor képzelődés. Gonosz, egoista, kétszínű, parázna embernek – még ha tudnának is elmélkedni, mert nem zárja ki a képességet az, hogy gonosz, ugyanis sokan lehetnek, akik zenélni tudnak, mégsem lesz mindenki hatása egekig emelő, ugyanígy a gonosznak – soha nem lesz misztikusságig menő kegyelme.

Életén látszódnia kell a szentségi viselkedésnek/jegyeknek: pl. szentségekhez járul, nem zavaros az Istenképe, szeretettel van a lények iránt, Isten felé maximálisan alázatos, emberek felé türelmes, jóságos, racionális, igazmondó, logikus, életében nincsenek bűnös, megbotránkoztató elemek stb.! Az igazi misztikusnak ki kell tudni

---

¹⁷ Sokszor eljátszadózom magamban azzal a gondolattal, amikor pl. egy gyorsliftben vagyok, hogy szegény 2000 évvel ezelőtti ember szemeit összekocogtatva ugrana ki belőle a félelme miatt.

¹⁸ Ma leépült tudatba.

¹⁹ Attól függ, ki, hogyan, milyen lelkülettel és szakértelemmel húzogatja..., mert lehet, hogy az egyik hatása rettenetes lesz, de olyan is lehet, hogy a szívedet is csavargathatja a hangja.

állni a megmérettetést: az életében való kaparászást, és az *igazán Istenhez fordulásától számítva* már nem lehet semmi sötétség benne, mert akkor nem igazi.

Ha a személye *tiszta, akkor van remény, hogy a közölt üzenet, tudás is autentikus, Istentől jövő.* Ha a személyét megvizsgálták és hiteles, akkor nagyon mély elfogadásnak, és a rajta keresztül kapott tanítások, üzenetek nagyon alapos megfontolásának kellene következnie, amit ha az illetékes egyházi hivatal nem tesz meg, akkor nem látja el rendesen ezt a feladatát. (Az nem kifogás, hogy erre nincs idejük, de kell, hogy legyen az Isten ügyét szolgálni!) Az nem megoldás, hogy nem látok, nem hallok semmit – a misztikus jelenséggel szemben három lépés távolságot tartanak..., hogy el ne sodorja őket... – így nem kell döntenet, és így dolgom sincs velük, vélik Ők.

Csakhogy ez nem így van, megakadályozhatatlan ez a jelenség, mert Isten él, üzen, tanít, dolgozik értünk. Képtelenség és szálnalmas az a törekvés, ami arra irányul, hogy az Isten elhallgattatható lehessen az emberek lelkében! Az Egyház Isten szolgálatában van és kötelessége meghallani, ha az Ura üzen!

A cikk írója: *Varga Péterné/ Pável Márta*, katolikus hittanár, az AQUILA Párt elnöke, 25 éve az AQUILA kat. közösség létrehozója és vezetője.

Két könyve jelent meg (*Akinek füle van a hallásra, az hallja meg*, valamint *A misztikus teológia alapjai*) és egy *Hazafelé* címmel folyamatban van. Publikációi megtekinthetők a www.aqp.hu valamint a <http://www.sasmarta.eoldal.hu> oldalon.

Marton Janka

„(...) gondolataimban felbukkant anyám tanítása:
A szellemi képességek adománya Istentől való, is-
teni eredetű,
azért ha az elménket összpontosítjuk erre az igaz-
ságra,
akkor összhangba kerülhetünk ezzel a hatalmas
erővel.”

(Idézet Nikola Tesla önéletrajzi írásából)²⁰

Különleges elmék

Nikola Tesla és Leonardo da Vinci belső világa

Bevezetés

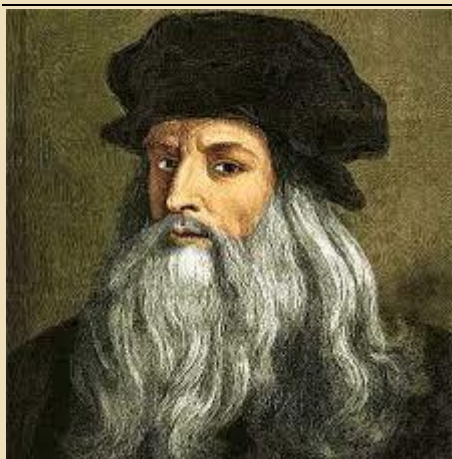
A reneszánsz korabeli itáliai polihisztor, Leonardo da Vinci (1452-1519) és a huszadik század fordulóján élt szerb származású feltaláló, Nikola Tesla (1856-1943) mindketten megosztó személyiségek voltak életükben és jelenlegi megítélésük szerint egyaránt. Vannak, akik az egekig emelik őket, vannak, akik hírnevük érdemtelenségét igyekeznek bizonyítani. Jelen írás egyikre sem törekszik, célom inkább elmerülni mindkét vitathatatlanul különleges elme belső világában, azt kutatva, milyen belső hajtóerő, képzelet- és gondolatvilág „működött” bennük. Mit élhettek meg ők maguk, miközben alkottak, milyen szellemi izzással bírtak, miközben létrehozták találmányaikat, műveiket. A felmagasztalás vagy lekicsinylés egyaránt azt éri el, hogy „normális” világunktól távolra, egy külön polcra tegyük őket, a fura figurák közé, pedig amit az ő gondolkodási módjukról megismerhetünk, az is hozzátartozhat arról a sokarcú lényről alkotott képhez, melyet úgy hívunk: az ember.

Ha életművüket áttekintve összegezni kívánjuk, hogy kik is voltak ők, azt nézve, milyen tevékenységeket folytattak életükben, a következő címekkel méltón illethetjük őket.

---

²⁰ Kocsis G. István: Nikola Tesla és az Univerzum titkai. 2014. 89.o.

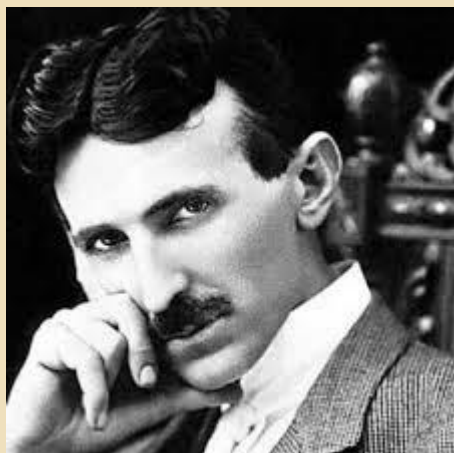
Tesla önéletrajzi írását az *Electrical Experimentert* magazin számára írta meg, mely 6 részletben jelentette meg 1919-es számaiban (januártól júniusig, majd az utolsó részletet az októberi számban); ezeket az írásokat több kiadásban is összefogták egy könyvvé, melyből az egyik legjelentősebb: *My Inventions, The Autobiography of Nikola Tesla*, szerk: Hart Brothers, 1983-ban, Williston. Jelenleg a legátfogóbb linkek, ahol a különböző, eredeti (angol) nyelven írt önéletrajzi írássorozat elérhető: http://www.tfcbooks.com/special/mi_link.htm; <http://www.teslaplay.com/auto.htm>; <http://www.teslasautobiography.com/>

Leonardo da Vinci: tudós – a növényvilág, az állati és emberi test ismerője, botanikus és anatómus; matematikus. Feltaláló: számos háztartási és iparosokat segítő gép megálmodója; hadimérnök; malmok és csatornarendszerek, folyószabályozások tervezője. Művész: nem csak festő, hanem kiváló grafikus is; kiváló zenész hangszerkészítő; szobrász; építész; író és költő; színdarabok rendezője és látványtervezője.

tervezője.

Nikola Tesla: villamos- és gépész-mérnök; fizikus, fő területei az elektromosság és mágnesesség; feltaláló, akinek életében 146 találmánya kapott szabadalmat; filozófus és fordító. Többek között a váltóáram: a váltakozó áramú villamoshálózat és a váltóáramú motor megalkotója; robbanómotorok gyújtási rendszerének kitalálója; a távirányítás és a rádió feltalálója;²¹ a radar technikájának első kidolgozója; úttörő a röntgensugárzással kapcsolatos kísérletekben.

Gondolatok dübörgése

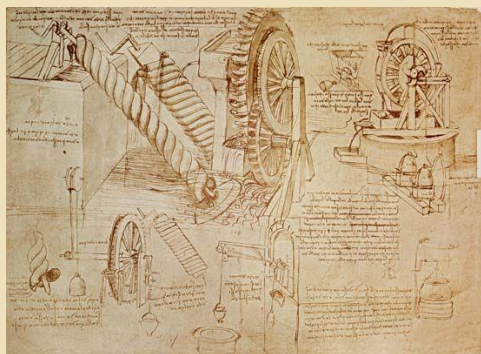
Leonardo számos feljegyzése ránk maradt. Jegyzetfüzetei sokat elárulnak gondolatvilágáról: „A Madonna-képek vázlatai mellé (...) hadigépeket, ostromlétrákat rajzolt és szélmalomkerekeket”²². Láthatunk rajzokat madarak röptének tanulmányozásáról, egy-egy szép virágról, fáról, tájról lírai képeket, majd a természet részletein felülemelkedő térképszerű rajzokat is, és ugyanazon oldalakon találhatunk anekdotákat, életbölcsségeket majd pedig gépeket, azok részleteinek, alkatrészeinek kidolgozását. Ezek a jegyzetek azt tanúsítják, hogy a készítőjének fejében állandóan kavargtak a legkülönfélébb gondolatok – amelyeknek mégis

²¹ A rádió feltalálásáért Guglielmo Marconi 1903-ban fizikai Nobel-díjat kapott, de Az Amerikai Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága 1943-ban Teslának ítélte a feltalálást, mivel már Marconi előtt nyújtott be szabadalmat.

²² Richard Friedenthal: *Leonardo*. Gondolat Kiadó. Budapest, 1975. 23.o.

van egy közös pontja: a „Hogyan működik?” kérdése. Hogyan repül a madár? Miként épül fel állat és ember szervezete? Ha felboncoljuk és tanulmányozzuk a szerveit, milyen kapcsolatokat tarthatunk fel azok közöttük? Mi mire lehet hatással? Mi mihez kapcsolódik? Az ember alkotta világ pedig hogyan működhetne jobban? Jegyzetei a folytonos vizsgálódásról tesznek tanúságot, arról, hogy állandóan kérdezett, mi miként létezik, és hogyan működhetne másképp, hasznosabban. Számos terve nem is kidolgozott. Ha egy kérdésre megtalálta a választ, elméje vitte tovább a következő kérdésre, nem állt meg. Olyannyira lefoglalta a világ, hogy naponta mindössze négy óránként aludt 20-40 percet, közben pedig folyamatosan zakatoltak benne a gondolatok, a tervek. Ha látta, hogy mecénása emésztési gondokkal küszködött, kitalálta, milyen főzettel oldható meg a gondja; ha a herceg lánya különleges fürdőszobát kért, izzasztókamrával ellátott folyóvízes fürdőt épített; ha a francia király olyan mulatságot szeretett volna, melyet még sokáig emlegetnek, megalkotott egy önjáró oroszlánt; ha egy festményen alakokat ábrázolt, olykor hónapokig kutatott egy arc után és közben megpróbálta megfejteni a legkülönbözőbb emberi jellemek mozgatórugóit. Amikor az itáliai városállamok között békésebb időszak volt: folyószabályozást és csatornarendszert tervezett; azt kereste, hogyan lehetne automatizálni folyamatokat: például posztóvágó berendezéseket tervezett vagy reszelővágó gépet, konyhai eszközöket, melyet lerövidítették az ételfeldolgozást, öntözőrendszereket, melyek termékenyebbé tették volna a földet. Háborúban: hadi és ostromgépeket gondolt ki, mozsár-ágyút, mely tűzbombákat szór, föld alatti folyosókat, melyeket zaj nélkül tudott volna megépíttetni, sérthetetlen páncélkocsit, kőhajítót, tengeren alkalmazható védő és támadó fegyvereket, bűvár ruhát, elsüllyeszthetetlen hajót. *Hogy mindebből mennyi valósult meg? Elenyésző részük.* Sajnos a mecénások szűkebb látókörűek voltak, mint ő, és aminek közvetlen, azonnali hasznosságát belátták, csak annak engedtek teret (ez pedig saját udvartartásuk jólétén nem igazán terjedt túl). Ő pedig, ha egy terve nem vált valóra, nem állt meg annál, gondolatai hajtották és ő már lépett is tovább.

Tesla önéletrajzi írásaiban részletesen vall szellemi világának hasonló intenzitásáról. Gyermekkorában olyan jelenség gyötörte, melyeken évek megfeszített önfegyelmi gyakorlatával tudott megtanulni némileg uralkodni. Erős fényfelvillanás kíséretében képek jelentek meg előtte, olyan

élesen, hogy a valóságtól megkülönböztethetetlené váltak és megakadályozták hétköznapi tevékenysége folytatásában. Először más, korábban látott képekkel próbálta elűzni ezeket, később azonban inkább azt választotta, hogy beléjük merül. Így utazott gondolatban soha nem látott országokba, találkozott soha nem látott emberekkel, mígnem ezeket a belső utazásokat felváltotta a találmányokon gondolkozás. A fizikai elemekkel végzett kísérleteket és szerkezetek kialakítását azonban ugyanilyen belső utazással hajtotta végre: „Nincs szükségem modellekre, rajzokra vagy kísérletekre. Ezeket teljesen valósághűen meg tudom alkotni a képzeletemben is. Így ha jól meggondolom, a tervezés, a materializáció egy olyan újfajta módszerét fejlesztettem ki, amely gyökeresen különbözik az egyszerű kísérletezéstől, és véleményem szerint sokkal eredményesebb és hatékonyabb annál (...) képes lettem nagymértékben szakítani a gondolataim gyakorlati kifejlésének lassú, fáradtságos, veszteséges és költséges folyamatával. Ily módon lehetséges lett számomra nagy gyorsasággal kutatásokat végezni különböző szerteágazó területeken, és eredményeket elérni a legcsekélyebb energiaráfordítással.”²³ Részletesen beszámol róla, hogy ezzel a módszerrel érzékeli egy elképzelt szerkezet hibáit is, látja a változtatások következményeit, hatékonyan fejleszti, tökéletesíti találmányát. „Ha addig jutottam a megvalósításban, hogy minden lehetséges fejlesztést megvalósítottam, és nem látok hibát semmiben sem, akkor agyam végső alkotását a valóságban is megépítem (...) a nyers ötletek gyakorlati megvalósítását, ahogy általában az történni szokott, én csak pénz-, energia- és időfecsérlésnek tartom. Ha megpróbálnám ugyanis ezeket megépíteni, akkor naponta két gyárat tölthetnék meg velük.” Tesla sem sok időt töltött alvással, csupán napi 2-4 órát, de előfordult, hogy napokig nem is aludt. Huszonéves korára így emlékezett: „A különféle ötletek szakadatlanul áramlottak, és a legnagyobb gondom pusztán a gyors megértésük volt. A készülékek részegységei, amiket kigondoltam, minden részletükben tökéletesen valóságosak voltak, még a kopásuk jellegében és erősségében is. Örömet okozott a képzeletemben folyamatosan működtetni a motorokat, mivel lelki szemeim előtt elragadó látványt nyújtottak.”²⁴ Miután például a váltóáramú motor működési elvét felfedezte – a budapesti Városligetben sétálva a felvillanó megoldást a porba rajzolva magyarázta el barátjának –, az arra épülő motorok és rendszerek tucatját két hónap alatt már ki is fejlesztette. Ahogy idősödött, úgy érte egyre több csalódás a támogatók és

---

²³ Kocsis G. István i.m. 30.o.

²⁴ Kocsi G. István i.m. 43.o.

tudóstársak részéről, és úgy vált egyre elvonultabbá, zárkózottabbá és került egyre kevesebb elgondolása megvalósításra. Ám a szellemi alkotásban megállni ő sem tudott.

Leonardo és ő is, olyanok voltak, *mint egy száguldó gyorsvonat: néha megálltak, akkor be lehetett szállni, a vonat belsejéből, mely tele volt kincsekkel néhány kincset megszerezni, de ha megálltak és nem szállt be senki, vagy nem volt kíváncsi az igazi kincsekre, ők attól még gyorsítottak és robogtak tovább.* Feljegyzéseik, írástöredékeik sejtetni engednek valamit a bennük rejlő kincsekből és szellemi tájából, melyeken ők jártak, de ha kortársaik, környezetük fogékonyabb lett volna rezdüléseikre, partner lett volna az ötletek megvalósításában, mennyivel többet profitálhatott volna az emberiség az ő elméjükből? Például Leonardo részletesen kidolgozta egy új Milánó tervét. Vízvezetékes, többszintes város, emeletes házakkal, melyeknek minden szintjén folyóvíz van a fürdőszobákban és konyhákban, valamint fűtési lehetőség a hideg napokra; ahol gépek segítik az iparosok munkáját; ahol első a tisztaság, a tágas és levegős terek, valamint a szennyvíz elvezetése. Ha Ludovico di Moro herceg komolyan veszi és megvalósítja e terveket, és netán mintáját több európai város is követte volna, akkor talán nem harapóztak volna el a milliók életét követelő középkori járványok sem? Nem tudhatjuk meg, ám kétségtelen, hogy kár volt elengedni e zseniális tervet...

Vannak, akik ezt a belső szellemi alkotást nem sokra tartják, mondván egy olyan tudós, akinek csak három-négy ötlete volt egész életében, de azt minden elemében kiaknázta, megvalósítását tűzön-vízen keresztülvitte, az többet ér, mint az ő sziporkázó, ám folyton tovább haladó elméjük. Én nem hasonlítanám össze, hanem nagyobb alázattal azt mondanám, mindegyik tudós-típusnak megvan a maga feladata. Nem tudhatjuk, hogy Leonardo és Tesla a fizikailag meg nem valósított terveik kigondolásával mennyi szellemi magot ültettek el, amely később kihajtott...

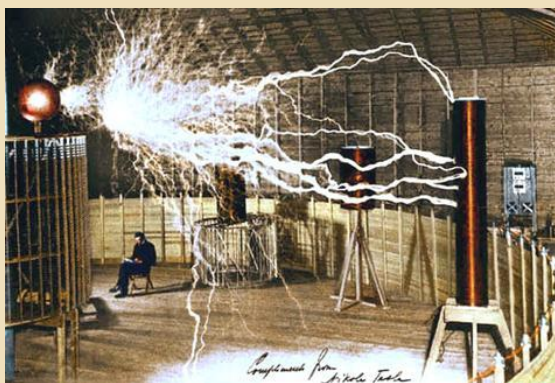
Exhibicionizmus és aszketizmus

Mint a szegénységből feltörő kutatók többségének, Leonardónak és Teslának is támogatókat kellett keresni ahhoz, hogy nagyobb befektetést igénylő ötleteik megvalósulhassanak. Leonardo korának több, egymással harcoló uralkodó családját is 'szolgált' azt remélve, hogy hasznos szolgálataiért cserébe olyan megbízásokat is kaphat, melyek nagyobb volumenűek. Színelőadások és ünnepségek szervezésében jeleskedett, jelmezeket és díszleteket tervezett, udvari tréfamester és mulattató volt, mindközben pedig igyekezett komoly terveinek megvalósíttatását is elérni. Milánóban Ludovico Sforza, Firenzében pedig Cesare Bor-

gia udvarában tevékenykedett, rövid ideig X. Leo pápa szolgáltaiban is állt, végül pedig I. Ferenc francia király kegyeiben halt meg. Ami tisztán látható: egyik nagyurat sem tekintette a „gazdájának”. Sőt nem esett nehezére egyik városállamtól a másikhoz állni, és hol egyiket, hol másikat segíteni a csatákban. Ő szolgáltatta tudását ott, ahol igényelték. Önállósága – vagy öntörvényűsége – vitathatatlan, és ha azt nézzük, hogy ebben a csapongásban nem volt egyedülálló (a művészek kénytelenek voltak valamelyest függetlenek maradni a tiszavirág életű uralkodó családok harcában), már erkölcsileg sem tűnik oly kifogásolhatónak. Ezek az emberekre nagyon nyílt időszakok, ahol játszi könnyedséggel vált a társaság középpontjává vagy események mozgatórugójává, könnyen kiismerve, mi szórakoztat egy bizonyos közönséget, elvonult, magányos időszakokkal váltakoztak. Hónapokig szinte mindentől elvonulva csak a szervezetek működését tanulmányozta, titokban boncolt vagy nappalokon-éjszakákon át festett egy-egy művet, nem törődve semmi mással.

Tesla magáról így nyilatkozott: „Én csak egy antenna vagyok, amit rá kell hangolni a megfelelő frekvenciára. Az univerzumban van egy bizonyos mag, ahonnan a tudást, az erőt és az ihletet kapjuk. A titkát nem ismerem, de tudom, hogy létezik. Az univerzum információs világa ez, ami-

ben minden benne van.” „Képes vagyok rákapcsolódni erre az információs mezőre és meg tudom keresni benne a szükséges információt.”²⁵ Ahogy Leonardóra, úgy rá is jellemző volt a kettősség, hogy sokszor, mint a társasági élet központja tűnt fel, sokszor pedig hónapokra elvonult laboratóriumában. Fiatal korában különböző szenvedélyeket megtapasztalt, például szülei pénzét elkártyázta, de ezeket azután nagyon tudatosan ölte ki magából: „kitéptem a szívemből úgy, hogy a vágy nyoma sem maradt benne.”²⁶ Azt azonban élete végéig küldetésének érezte, hogy tudását megossza környezetével: látványos előadásokat tartott, ahol meghökkenítő kísérletekkel igyekezett feloldani a szokványos gondolkodási sémákat és egy újfajta megismerésre inspirálni. „Fel kell szabadítanunk gondolatainkat, le kell ráznunk a tér és az idő kötöttségeit,

²⁵ <http://vipassanameditacio.hu/nikola-tesla-es-modosult-tudatallapotok/>

²⁶ Kocsis G. István im.37.o.

miközben megőrizzük gondolkodásunk jellemzőit az elkövetkezendő századokban is." Például két fénylapot állított fel egy teremben, melyek körül a levegő nemsokára fényben izzott; nagyfeszültségű áramot vezetett át magán, miközben körülötte fénylett a tér és szikrák pattogtak, vagy vákuumcsövekből kialakította kedvelt szerb költőinek nevét, melyek az előadás háttérében világítottak. „Olyan fénycsöveket mutatott be, melyek világítottak anélkül, hogy bármilyen vezeték csatlakozott volna hozzájuk; bárki a kezébe foghatta, vihette ide-oda, a cső vagy a gömb állandóan fényt sugárzott. Többször megismételte hallgatósága előtt, hogy egy lezárt dobozból kivett egy fénylő gömböt, majd betette egy másik lezárt dobozba, miközben a gömb tovább világított.”²⁷ Váltóáramú motorjának egyik első támogatóját, Charles F. Peck ügyvédet például azzal győzte meg, hogy megígérte: egy történelmi példa nyomán megállít egy tojást a hegyén. Míg Kolumbusz Kristóf Izabella királynő meggyőzésére ezt úgy vitte végbe, hogy a tojást olyan módon csapta az asztalhoz, hogy hegye enyhén megtört, így az megállt, Tesla egy tojást bevont vékony rézlemezzel, majd egy fa asztalra váltóáramú tekercseket felszerelve forgó mágneses mezőt hozott létre. Majd „a forgó mágneses térbe helyezte a réztojást, ami a jelenlévők ámulatára gyors pörgésbe kezdett, így megállva hegyén”.²⁸

Kísérleteinek nagy részét el is magyarázta, világos és izgalmas előadásmódban, mellyel a tudományt próbálta érthetővé tenni bárki számára. Estéket rendezett barátainak, élete utolsó évtizedeiben pedig minden születésnapján interjút adott a médiának, mely interjúk célja is a felrázás volt. Az ekkor tett vallomásai miatt gyakran szenzációhajásznak tartották, de ő valóban állította, hogy befolyásolni tudná az időjárást, annak érdekében, hogy a föld száraz, víztelen területein is legyen eső; rezonancia kutatásaival mesterséges földrengést tudna előidézni; más bolygókra, nagy távolságba jeleket küldeni, vagy hogy ingyen energiát tudna biztosítani, mely már nem tenné kívánatosá a hagyományos, környezetszennyező energiaforrásokat és ez az ingyen energia minden ember számára elérhetővé válna. Utolsó nagy bejelentései között szerepelt egy béke sugárnak nevezett olyan tér kialakítása nagy területeket, akár országokat körülveve is – az utókor ezt halálsugárra keresztelte –, melyet, ha aktiválnak, akkor egy áthatolhatatlan burát képez egy adott terület fölé, megsemmisítve azt a dolgot, mely a határát át próbálja lépni. A közvélemény tudomása szerint ezen tervek nem jutottak a megvalósítá-

---

²⁷ <http://www.fajltube.com/biologia/fizikai/TESLA-A-FELTALALO11797.php>

²⁸ Kocsis G. István im.52.o.

sig, de természetesen sok elmélet létezik arról, hogy különböző kormányok vagy érdekcsoportok a gyakorlati tervekhez hozzájutottak és a megvalósításokba is belefogtak. Itt merül fel a zseni felelőssége: felmérte-e vajon, a felfedezéseit milyen negatív célok elérésének állíthatják eszközéül. Nyilatkozatait olvasva, úgy tűnik, tisztában volt a veszélyekkel, de úgy látta, ő a helyes irányba tudná terelni a felhasználást, kordában tudná tartani azokat a hatalmas erők irányítására szolgáló fizikai módszereket, mellyel a kezében a Föld szinte játékszerré válik. Ám erre nem kapott lehetőséget: ezen találmányaira az ő kontrollja nélkül volt szükség.

Mindkettejüket jellemezte a gondolatok szakadatlan áramlásából és idősebb korokban a környezet meg nem értéséből fakadó belső világba fordulás, ugyanakkor egy olyan küldetésstudat, mely a belső izzás átadásán tevékenykedett, a többi ember meggyőzésén és felébreszteni vágyásán. Sajnos szórakoztató és különleges jellemükkel, mellyel sokszor a társasági élet középpontjává váltak, különcségükkel annak célpontjává is tudtak válni.

Különc vonások

Amikor Tesla kisiskolás korában ábrázolást látott a Niagara vízesésről, egy különös szerkezet képe jelent meg gondolataiban, amit akkor még nem is értett – felnőttként, 1895-ben őt bízták meg a Niagara vízesésre épülő, első vízerőmű megtervezésével, mely vállalkozás nagy sikerrel zárult. Különös tulajdonsága volt ez, hogy felrémlettek benne olyan képek, melyek évek múltán nyerték el értelmüket. Ezzel, a jövőbeni eseményt megsejtő tulajdonságával életet is mentett: újságíró barátja, Robert Underwood egy vonatútra készült, amikor is Tesla figyelmeztette őt, ne szálljon fel, mert baleset éri. Mivel a barát hallgatott rá, megúszott egy olyan nagy vonatbalesetet, melyben sokan súlyosan megsérültek. John Jacob Astor, a Colorado Springs-i „adótorony” építésének támogatója azonban nem volt ilyen szerencsés: mivel nem hallgatott Teslára, aki arról próbálta meggyőzni, ne szálljon fel a Titanicra. Tesla kereste ezeknek a jelenségeknek a magyarázatát, több olyan tudóssal is tartott kapcsolatot, aki a spiritualitás világát is kutatták (pl. William Crookes). *Úgy gondolta, ezek a tulajdonságok is megérthetőek a tudomány egy cizelláltabb hozzáállásával, és ezek a tulajdonságok is eredendően az emberhez tartozóak, ha most nem is látjuk át az okait és működésüket.* Érzékenysége rendkívüli volt. Ő maga vall arról, hogy budapesti éve alatt, amikor felfokozott idegállapotban volt, három szobán keresztül hallotta az óra ketyegését; ami más számára háttérzaj volt, az neki ricsaj; a villámlásokat meghallotta kilencszáz kilométeres távolságból. Rá tudott fókuszálni olyan távoli dolgokra, melyet mások szinte alig láttak. „A sötétben olyan volt az érzékelésem, mint a denevéré, és egy tárgy

jelenlétét háromméteres távolságból is megéreztem a homlokomon jelentkező, jellegzetes, libabőrzerű bizsergés segítségével.”²⁹ A rezgéseket, például amikor vonat haladt el a közelben, felfokozottan érezte, úgy, hogy az fizikai fájdalmat okozott neki, ágyát pedig gumialátétekkel kellett ellátnia, hogy ne érezzen folyton rezgést.

Leonardót már életmódja különccé tette. Párkapcsolatban nem élt, viszonyai nem voltak (egyszer vádolták több társával együtt szodómiával, de miközben ő – nem nagyon bízva abban, hogy az ármányt szövőkkel szemben ártatlanságát be tudja bizonyítani – börtönzárakat belülről kinyitó szerkezeteket tervezett, fel is mentették.) A szexualitásról meglehetősen elítélően írt. A helyes táplálkozást, a különböző ételek hatásával való tudatos bánást alapvetőnek tartotta. A tisztaság kiemelten fontos volt számára és a kor szokásával ellentétben testét és hosszú haját is tisztán tartotta. Persze ő és Tesla is bírt olyan 'különc' vonásokkal, melyek már kevésbé izgalmasak vagy vonzóak voltak, és melyek alapján könnyen megbélyegezhette őket környezetük: mindkettejükre jellemző volt a túlzott tisztaságmánia, különböző fóbiák, bizonyos ételek rögeszmés elkerülése. Teslánál jelen volt még bizonyos tárgyaktól, anyagoktól vagy formáktól való irtózás is. Önéletrajzi írása szerint ezek főként gyerekkorában gyötörték, ám kortársai visszaemlékezésiből tudjuk, hogy ezek a fóbiák vagy megrögzöttségek (pl. minden étkezéshez 18 textilszalvétát használt el) rövidebb-hosszabb időszakokra felnőtt életében is visszatértek, idős korára pedig ismét felerősödtek.

Az utókor számára szintén különccnek tűnnek a más létformákkal kapcsolatos elgondolásaik miatt is. Tesla vallotta, hogy készülékeivel el tud jutni más értelmes létformákkal való kapcsolatfelvételig (nem lehet véletlen, hogy asszisztensének, Arthur Matthewsnek ez vált fő kutatási területévé Tesla halála után). Leonardo festményein és jegyzeteinek rajzain az ufókutatók számos idegen létformára utaló ábrázolást, jelet vélnek felfedezni, ám meg kell jegyeznünk, hogy ő maga, amikor lapos repülő tárgyak észleléséről írt, nem volt sem szenzációhajhász, sem konspirációkra utaló, hanem a legőszintébb csodálkozással, de legnagyobb természetességgel vette a tapasztalatot.

Tesla és Leonardo is hitt abban, hogy nincs külön „vallás” és „tudomány”, mindkettő ugyanannak az életnek a része, csak mindkét szempont máshogy közelít az élethez, de e kettő egymásba folyatható, nem kell ellentmondásban lenniük. Más létformákkal kapcsolatban is ugyanezzel a természetességgel nyilatkoznak meg, olyan szemléletmóddal, mely szerint a világban még

---

²⁹ Kocsis G. István im. 38.o.

sok felfedezni való van, de a megismerésben a bezártság helyett a nyitottság vezet sikerre, a szűkös kategóriák helyett a flexibilis gondolkodás.

Vallás, világnézet

Leonardo a keresztény Itáliában született, ahol a biblikus műveltség a művészeknél alapvető kíváncsóság volt, és a megbízások jelentős része, melyet a művészek kaptak, vallásos témájú is volt. Leonardo nagy elszántsággal vetette bele magát ezekbe a témákba, és bár megtehetette volna, hogy neves elődei vagy kortársai egy-egy ábrázolási sémáját használja fel – ő valódi tartalmat kívánt megjeleníteni, nem elégedett meg felszínes jelenetekkel vagy megszokott arcokkal, kereste a történetek mélyebb értelmét. Ha pedig valaki nem így alkotott, azt igencsak megszólta.³⁰ Ugyanakkor e kor a szélsőségek kora volt: a fejedelmek, hercegek, városállamok uralkodó családjainak hedonizmusa és képmutatása mellett – melyeket Leonardo igen közelről ismert –, mindezek ellenpontjaként megjelent a szélsőséges aszketizmus is, mely olyan túlzásokba esett, mint Savonarola. Leonardo anekdotáiból, az általa lejegyzett rövid kis mesékből kiderül, hogy ő mindkét oldalt szkeptikusan szemlélte. Egy általa írt kis 'mese' jól megmutatja mély, felülről szemlélődő látásmódját:

„A víznek – a büszke tengerben, saját elemében találván magát – kedve szottyant a levegő fölé emelkedni, s a tűz elemétől bátorítva a levegőhöz hasonlóan vékony gőzként emelkedett fel, ám amikor a még vékonyabb és hidegebb levegő magasságába ért, a tűz magára hagyta. S az apró részecskék összeszorulván újra egyesültek és súlyossá váltak, büszkeségük menekülésbe fordult, s lezuhantak az égből; odalent beitta őket a kiszáradt föld, s hosszú időre mélyének börtönébe zárta őket, ahol vezekelhettek bűnükért.”³¹

Mélyen ironikus és az álszentséget megvető látásmódja ellenére hitetlen nem volt, bár arra a hagyományra, mely szerint halála előtt meggyónt és Istenhez mélyen megtért, Vasari beszámolóján kívül nincsen bizonyíték.

Leonardo saját születésével kapcsolatban így írt: „Bölcsőben feküdtem, írja, és mintha egy nagy héja csapott volna le rám, kinyitotta számam és ajkaim között fel-le mozgatta farktollait.”³² Egész

---

³⁰ „A minap láttam egy Üdvözlőt, az angyal olyan rajta, mintha Máriát ki akarná kergetni a szobából, úgy bánik vele, mint megvetett ellenséggel. Az istenanya pedig olyan kétségbeesetten néz, mintha mindjárt ki akarna ugrani az ablakon.” Richard Friedenthal: Leonardo im. 18.o.

³¹ Leonardo da Vinci válogatott írásai. Ízelítő a polihisztor életművéből. Válogatta: Csorba F. László, Fordította: Krivácsi Anikó

³² Richard Friedenthal im.7.o.

életén át kísérte egy küldetés tudat, amit innen eredeztetett. Vasari leírása szerint pedig az utolsó hetekben azzal vádolta magát, hogy nem jól használta tehetségét, és mélyen bánta, hogy ezzel megsértette Istent.³³ Ő maga úgy látta, nem teljesítette feladatát.

Tesla egy ortodox pap gyermeke volt, őt szintén papnak szánták, akként is nevelték. Apja hajthatatlan volt ezen elhatározásában, mígnem miután Tesla már számos alkalommal lebegett élet és halál között, a kolerajárvány is utolérte. Ekkor Tesla – amikor már azt gondolták, a végét járja – apjának így érvelt: „talán ha hagynád, hogy mérnöknek tanulhassak, meggyógyulnék”. Apja ígéretet is tett erre, fia meg is gyógyult és így végül nem lépett papi pályára. Önéletrajzi írásaiban azonban többször kitér vallásos neveltetésének fontosságára, főként arra, amit anyja táplált bele. Megmenekülését gyermekkori veszélyes helyzetekből isteni csodának nevezte. Ezek olyan események voltak, amikor egy fényvillanás öntötte el, azután pedig hirtelen meglátta a megoldást az életveszélyes helyzetből való kiszabadulásra (ez a fényfelvillanás később felfedezéseinél is előfordult). „... A vallás fontos feladatának azt látta, hogy az emberi tudatot elszakítsa az anyag kötelékétől. Ugyanakkor az antropomorf istenkép messze állt tőle. Neki, aki az anyagot is energiának gondolta, anyagot-energiát-elektromosságot egymásba átfordíthatónak vélte – és így már Einstein nézeteit is túlhaladottnak látta –, mondhatjuk, hogy még ember képe sem volt antropomorf... Egyik megnyilatkozásában például úgy írja le az embert, mint aki egy felcsapódó hullám a végtelenben, folyamatos változásban tart sodrása, mígnem vissza nem olvad, újra fel nem oldódik.”³⁴ Nem csoda, hogy a kvantumfizika mestereihez hasonlóan – Niels Bohr, Heisenberg, Schrödinger – ő is a keleti filozófiában találta meg a hozzá közel álló lelkületet.

Leonardo filozofikus írásaiban is megtalálhatjuk a hasonló vonást: „Mert látjátok az ember legfőbb vágya, reménye, hogy visszakerül szülőföldjére (...) nem is sejti, hogy saját megsemmisülését várja olyan türelmetlenül. De hiába, mert ez a kvintesszenciája, lényege az őt alkotó elemeknek, amelyeket a testbe zárt lélek tart egybe, és az visszavágyik oda, ahonnan elbocsáttatott. Tudnod kell, hogy ez a visszavágyás a magja, legmélye mindennek, a természet segítőtársa bennünk, és az ember a világ kicsinyített mása.”³⁵

---

³³ Leonardo da Vinci – Világhíres festők. Rappai Zsuzsa (szerk.) Kossuth Kiadó, 2010.

³⁴ <http://philosophiesofmen.blogspot.hu/2012/08/nikola-tesla-on-religion.html>

³⁵ Richard Friedenthal: Leonardo im. 126.o.

Kétségkívül Tesla és Leonardo is kivételes nyitottsággal rendelkezett a transzcendentális, a hétköznapi világon túllépő gondolkodásra, de egyikőjüket sem tekinthetjük „mintakereszténynek”. Miért tarthatnak számot – a tudományos megbecsülés szempontjain túl – mégis egy keresztény hívő méltó figyelmére? Pont a túllépésre kész, flexibilis, nyitott elméjük miatt. Az Isten valóságának megismerésére törekvő hívő is, ha következetes önmagához, csak akkor tud előbbre haladni, ha a belé szocializált keretek szűkösségéből kilépni kész – hiszen a Végtelen Istent nem lehet véges keretekbe szabva lehúzni magunkhoz, hanem meg nem szűnő tágulással, a végtelenre irányítva, kereteinket folyton meghaladva nyitottnak kell lennünk. *A két fenti gondolkodóban folyton ható, előre mozdító belső erőhöz hasonlóan nekünk is „nyughatatlanak” kell maradnunk, mindig késznek lenni arra, hogy túllépjük saját gondolatkörünk határait...*

A cikk írója: **Marton Janka**, az ELTE tanítóképző karán vizuális nevelés szakon művészettörténet tárgyban diplomázott Krisztus-ábrázolásokról. Eddig rövid írásai jelentek meg az [AQUILA Magazin](#)ban és a [Túllépés](#) első számában. 20 éve az AQUILA közösség tagja.

Impresszum

Kiadó: AQUILA Párt, 1222 Budapest, Zakariás József u. 3.
Felelős kiadó: Varga Péterné/Pável Márta, az AQP elnöke
Honlap: www.aquilapart.hu
E-mail: varga.marta@aqp.hu
Telefon: +36 20 - 327-47-93
Nemzetközi azonosítószám:
HU ISSN 2064-7700
Bankszámlaszám:
UNI-CREDIT bank
10918001-00000038-58540003
Fő- és felelős szerkesztő:
Varga Péterné/Pável Márta, az AQP elnöke
Főszerkesztő helyettes:
Szeibert Márton AQP média elnöke
Főmunkatársak, szerkesztők/lektorok:
Bainé Varga Katalin, lektor
Horváth Olivér, grafika, egyéb munkák
Kaiser Andrea, lektor
Kertész Lóránt, korrektor
Kis Enikő, lektor
Marton Janka, lektor, korrektor
Marton Krisztián, korrektor
Mészáros Gabriella, lektor, korrektor
Oroszi - Kuzmich Kinga, korrektor
Rizmayer Péter, lektor, korrektor
Rizmayerné Márkus Edit, lektor, korrektor